مفتاح الجنة في الاحتجاج بالسنة

AKİDEDE
SÜNNETİN YERİ

YAZAR
İMAM SUYUTİ

Çeviren:
İbrahim Özsoy

HAK
YAYINLARI

Hak Yayınları: 4
Miftahu'l-Cenneh fi'l-İhticacı bi's-Sünne

Yazan:
İmam Suyuti

Tercüme Eden:
İbrahim Özsoy

Kapak Tasarım ve Dizgi Mizanpaj
Hak Tasarım

Adres:
Yerebatan Cad. Çatalçeşme Sok.
No:27/103 Cağaloğlu / İstanbul

Tel:
0 (212) 514 93 19

Web:
www.haqyayinlari.com

Yayınevi Sertifika No:30720
Ağustos 2015 / Cemaziyelahir 1436

Baskı:
Step Ajans Matbaa Ltd. Şti.
Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11
Bağcılar / İstanbul Telefon: 02124468846
Matbaa Sertifika No: 12266

بسم الله الرحمن الرحيم

ÖNSÖZ

Hamd, bağlılığımız ve güvenimiz kendisine olan Allah-u Teâlâ'ya, salât ve selam da Allah'ın kulları içerisinden seçip çıkardığı kulu ve rasûlü Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e olsun.

Biliniz ki**!** İlimden bazı şeyler ilaç gibidir. Bu ilaç, belirli zamanlarda hasta olanlara verilir.

Önceden Müslümanların tartışmasız kabul etmiş oldukları bir konu, şu zamanda Müslümanları şüpheye düşürmek için konuşulmaya başlandı. Konuşulmasına başlanan bu konu; fâsık, zındık bir Râfizî'nin şu sözüdür:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetleri hüccet (delil) teşkil etmez. Tek delil Kur'an-ı Kerim'dir."

Bu sözünü kuvvetlendirmek için de şu hadisi kendi lehine delil getirdi:

"Size benden bir hadis geldiği zaman onu Kur' an'a arz ediniz. Hadisin aslını Kur'an'da bulursanız alınız. Kur'an'da aslını bulamazsanız kabul etmeyiniz."[1]

---

[1]El-Ukayli sahih isnadı yoktur, der. Es-Sagani de mevzudur, der. Şafii er-Risale. 224 Dâre kutnî, 1V/208 Beyhaki,

Böylece ben ve daha başka kişiler, bu sözlerin hepsini o zındık kişiden işitmiş olduk. Bu hadisi duyanlardan kimileri, kulak asmayarak buna önem vermediler, kimileri de bu hadisin aslını, nereden kaynaklandığını bilmemektedirler. İşte, insanları helak edecek meselelerin en büyüklerinden biri olan bu uydurma şeylerin aslını açıklamak ve bunların hakkı, hakikati olmayan şeyler olduğunu Allah-u Teâlâ'nın izni ile beyan etmek istedim.

Usûl âlimlerince bilinen şartlar çerçevesinde; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerini (ister söz ister amel olsun) kim delil olarak kabul etmezse, o kişi İslam milletinden çıkıp kâfir olmuştur. O kişi ya Yahudi ya Hristiyanlarla ya da diğer kâfir zümrelerin biriyle haşrolunacaktır.

Delâilu'n-Nubüvve, 1/27; İbn Hazm, el-İhkam, II)767; İbn'l-Cevzi, Kitabu'l-Mevduat, 1/257-8; İbn Teymiyye, Ehadisu'l-Kussas, rakam: 51; İbn Hacer, Lisanu'l-Mizan, 1/455; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevaid, 1/170; el-Şevkani, el-Fevaidu'l-Mecmua, s. 278, 291; et-Temyizu't-Tayyib mine'l-Habis, s. 13; el-Aclûnî, s. 28; el-Azimabadi, Avnu'l-Ma'bud, IV/329; el-Kermi, el-Fevaidu'l-Mevdua, rakam: 152; Muhtasaru'l-Mekasidi'l-Hasene, rakam: 52.

İMAM ŞAFİİ'NİN SÜNNET HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* [2] bir gün bir hadis nakletti ve "Bu hadis sahihtir." dedi. Topluluktan bir kişi:

"Ey Ebu Abdullah! Sen de aynı görüşte misin?" dedi. İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* bu kişinin sözüne sinirlendi ve:

"Ey Adam! Sen beni Hristiyan olarak mı biliyorsun veya sen beni kiliseden çıkarken veya

---

[2] Muhammed b. İdris b. el-Abbas b. Osman b. Şafii el-Haşimi el-Kureli el-Muttalibi, Ebu Abdillah. Dört ehl-i sünnet mezhebinden birisinin imamıdır. Şafiilerin hepsi ona nispet edilir. El-Muberred şöyle der: "İmam Şafii insaların en şairi, edibi ve fıkıh ile Kur'an'ı en iyi bileniydi." İmam Ahmed b. Hanbel de şöyle söyler: "Elinde kâğıt kalem olan herkes üzerinde İmam Şafii'nin hakkı vardır." Çok zeki idi. Pek çok eseri vardır. En meşhuru fıkha dair olan el-Umm'dur. El-musned, Ahkamu'l-Kur'an, es-Sunen, er-Risale, İhtilafu'l-Hadis, Edebu'l-Kadi, Fedail-i Kureyş eserlerinden bazılarıdır. 204/8919 yılında Mısır'da vefat etmiştir. Bkz. Tezkiretu'l-Huffaz, 1/329; Tehzibu't-Tehzib, 9/25; el-Vefeyat, I/447; İrşadu'l-Erîb,6/367-398; Gayetu'n-Nihaye- 2/95; Sifatu's-Safve, 2/140; Tarîhu Bağdad,2/56-73; Hilyetu'l-Evliya,9/63; Nuzhatu'l-Celis, II/135; Tarihu'l-Hamis, 2/335; Tabakatu'l-Hanâbile, I/380-284; Tabakatu'ş-Şafiiyye, I/185; el-Bidaye ve'n Nihaye, X/351; el-A'lam, VI/27.

belime zünnâr (Hristiyanlık alameti olup bele bağlanan bir kuşak) takmış olarak mı gördün? Ki ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis nakledeyim de onun beyan ettiği hükümle aynı görüşte olmayayım."[3] dedi.

ZINDIKLARIN VE RÂFİZİLERİN HADİS HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Zındıkların ve azgın Râfizîlerin[4] hadis hakkındaki görüşleri, batıl ve anlamsız bir görüştür. Bunlar, delil oluşturması bakımından sadece Kur'an'la yetinerek, sünnetin delil olmasını kabul etmeyip inkâr etmişlerdir. Bunlar, böyle batıl bir iddiayı söylerken bile kendi aralarında varmak istedikleri sonuçları değişiktir. Bunlardan kimileri; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e indirilen Kur'an'ın, Cebrail tarafından Ali *radiyallahu anh'a* indirilmesi gerekirken,

---

[3] Ebu Nuaym, Hilyetu'l-Evliya, IX/106; Zikru Ahbari Esbehan, I/183; el-Beyhaki, Menakibu'l-Şafii, I/174; İbn Hazm, el-İhkam, VI/880.

[4] Zındık: Allah-u Teâlâ'ya ve ahiret gününe inanmayıp, mü'minlerin arasına girip onların inançlarını sarsan kimsedir.
Râfizî: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra Ali *radiyallahu anh*'ı en üstün gören, imâmetin onun hakkı olduğunu iddia eden kimsedir.

yanlışlıkla Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e indirildiğine itikad etmektedirler. Allah-u Teâlâ zalimlerin söylemiş oldukları bütün kötü sıfatlardan münezzehtir.

Bu batıl görüşte olanlardan kimileri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in elçiliğini (rasûllüğünü) kabul etmekte fakat hilafetin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra Ali *radiyallahu anh*'ın hakkı olduğunu, sahabelerin bu hakkı değiştirerek Ebu Bekir *radiyallahu anh*'a verdiklerini iddia etmektedirler. Allah-u Teâlâ'nın laneti bu şekilde iddia edenlerin üzerine olsun. Bu kişiler, Ali *radiyallahu anh* hakkında kesinleşmiş olan hakkı, Ebu Bekir *radiyallahu anh*'a verdiklerini iddia ettikleri sahabeleri küfürle vasıflandırmış, aynı zamanda hakkını talep etmediği ve savunmadığı için Ali *radiyallahu anh*'ı da tekfir etmişlerdir. Hadisleri kabul etmeme fikrini bu kişiler, bu düşünce üzerine bina ettiler. Zira onların iddialarına göre; hadisleri, küfürle itham ettikleri sahabeler (Allah-u Teâlâ sahabelerden razı olsun) nakletmişlerdir. Bu sebeple hadisler kabul edilemez.

İşte, insanların bir zamanlar rahat oldukları bu konuyu, daha sonraları anlatmak bir zaruret haline gelmeseydi, bunu anlatarak insanların rahatını bozmayı helal görmezdim.

MÜSLÜMANLARIN ÇEKİŞTİKLERİ ŞEYLERDE ALLAH'I VE RASÛLULLAH'I HAKEM KABUL ETMELERİNİN BEYANI

Bugünkü batıl-sapık düşünceler ve bunların savunucularının çoğu, dört imam zamanında da vardı. Dört imam ve arkadaşları (Allah-u Teâlâ onlardan razı olsun), sapık düşüncede olanlara cevap olmak üzere, kitaplarında, derslerinde ve münakaşalarında onların batıl yolda bulunduklarını ispat etmişlerdir. Allah-u Teâlâ'nın izniyle, bu ispatların bir kısmını aşağıda nakledeceğim. İmam Şafii Risale'sinde ve İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh*(5) Medhal adlı

(5)Ahmed b. el-Huseyn b. Ali, Ebubekr, hadis imamlarındandır. Nişabur'daki Beyhak köylerinden biri olan Husrevcird'de doğdu. Yıl 384/994. Beyhak'ta yetişti ve Bağdat'a, Kufe'ye, Mekke'ye ve başka yerlere ilim yolculuğunda bulundu. Sonra Nişabur'a döndü. 458/1066 yılında vefat edinceye kadar burada kaldı. İmamu'l-Harameyn onun hakkında şöyle der: "el-Beyhaki dışında eş-Şafii'nin herkes üzerinde hakkı vardır. el-Beyhaki'nin ise eş-Şafii üzerinde ihsanı ve hakkı vardır. Çünkü çok geniş ilmi ve ihtilaflı hususlarla ilgili malumatı vardır. Yüz cüzden fazla eser yazmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: es-Sunenu'l-Kubra, es-Sunenu's-Suğra, el-Esma ve's-Sıfat, el-Mearif, Delâilu'n-Nubuvve, el-Camiu'l-Musannef fî Şuabu'l-İman, Menakıbu'ş-Şafii, el-İ'tikad, Fedailu's-Sahabe, el-Medhal

kitabında[6] (İmam Şafii'nin sözünü) şöyle nakletiler:

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ dininde, farzında ve kitabında, Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'ine itaatı farz kılmak, isyanı haram kılmak suretiyle önemli bir yer verdi. Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in faziletini Kur'an-ı Kerim'de, kendine olan imanla birleştirerek beyan etti. Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

"Allah'a ve rasûlüne iman edin." ve yine **"Ancak Allah'a ve rasûlüne iman edenler mü'minlerdir.**"[7]

Allah-u Teâlâ temel olan imanın başlangıcını, ondan sonra gelen şeylerin (iman edilecek diğer esasların ve amellerin) kabul edilebilmesi açısından, Allah'a iman ve sonra rasûlüne imanda kılmıştır."

---

ve diğerleri. Bkz. Şezeratu'z-Zeheb, III/304; Tabakatu'ş-Şafiiyye, III/3; Mu'cemu'l-Buldan, II/346; el-Muntazam, VIII/242; İbn Hallikan, I/20; el-Lubab, I/165; el-A'lam, I/116.

(6)İmam eş-Şafii bu sözlerini er-Risale, s. 73'de ve devamında zikretmektedir. Keza el-Beyhaki'de, Delâilu'n-Nubuvve, I/20 ve devamında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den gelen heberlerin kabul edilmesi babı altında aktarmaktadır.

(7)A'raf: 158, Tegabun: 8, Hucurat: 15.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ, göndermiş olduğu vahye (yani Kur'an'a) ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine tabi olup itaat etmelerini bütün insanlara farz kılmıştır. Kerim olan Allah-u Teâlâ kitabında şöyle buyurur:

"Gerçek mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah'a ve rasûlüne iman ederler, toplanmayı gerektiren bir meselede peygamberle bir araya geldikleri zaman, peygamberden izin almadan ayrılmazlar."

(Nur: 62)

"Muhakkak Allah mü'minlere, onların içinden rasûl göndermek suretiyle nimet verdi *(iyilik etti)* **ki rasûl onlara Allah'ın ayetlerini okuyor, onları arındırıyor ve onlara kitabı ve hikmeti öğretiyordu. Oysa önceden onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler." (A'raf: 164)**

Bu ayet-i kerimede kitap ve hikmet beraberce zikredilmiştir. Allah-u Teâlâ'nın kitap diye buyurduğu, Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an'ı bilen ilim ehlinden işittiğim şudur ki: "Hikmet buyruğundan kasıt, Rasûlullah *sallallahu aleyhi*

ve sellem'in sünnetidir."[8] Bunun bu manaya gelmesi bir haktır. Zira Allah-u Teâlâ Kur'an'da;

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, rasûlüne ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Şayet bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve rasûlüne götürün *(onların hükmüne göre hükmedin)***. Bu hem hayırlı, hem de netice itibariyle daha iyidir.'' (Nisa: 59)** buyurmuştur.

Bazı ilim ehlinden; **"Sizden olan emir sahipleri"** nden maksadın, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in göndermiş olduğu birliklerin komutanları olduğu nakledilmiştir.

"Şayet herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz" yani ihtilafa düştüğünüz herhangi bir şeyde, demektir.

Allah-u Teâlâ, kendilerine itaat edilmesini emrettiği emir sahiplerinin kimler olduğunu burada Müslümanlara bildirmektedir.

"Onu Allah'a ve rasûlüne götürün" yani Allah-u Teâlâ, anlaşmazlık olduğu zaman nasıl hareket edileceğini, hüküm için kimlere başvurulacağını bildirmektedir.

Allah-u Teâlâ rasûlüne olan itaatin, teslimiyetin ve bağlılığın bizzat kendisine yapılmış

(8) El-Hatib,el-Fakih ve'l -Mutefakkih, 1/87

olacağını birçok ayetinde belirtmiştir. Allah-u Teâlâ buyurur ki:

"Hayır! Rabbine andolsun ki, aralarında ihtilaf ettikleri şeylerde seni hakem tayin edip sonra haklarında verdiğin hükümden dolayı, kalplerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe iman etmiş olmazlar." (Nisa: 65)

Ve yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emrine tabi olmayı gerektiren bir delilde, Allah-u Teâlâ'nın şu ayet-i kerimesidir:

"Rasûlullah'ın çağrısını, aranızda bazınızın bazınızı çağrısı gibi tutmayın. Allah, içinizden başkalarını siper edinerek sıvışıp gidenleri çok iyi bilir. Rasûlullah'ın emrine muhalefet edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar." (Nur: 63)

Allah-u Teâlâ, bir ayetinde daha buyurmaktadır ki:

"Rasûl size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse ondan da sakının." (Haşr: 7)

Bu ayetler ve daha nice ayetler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emrine tâbi olup ona itaatin gerekli olduğunu göstermektedir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emri reddedilmez. Çünkü Allah-u Teâlâ, rasûlüne itaat edilmesini farz kılmıştır."İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* şöyle dedi [9]:

"Şayet sünnet dinde delil olmasaydı, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendisiyle beraber bulunanlara, dinlerini öğrettikten sonra vermiş olduğu hutbesinde şöyle buyurmazdı:

"Burada bulunan kişiler, bulunmayanlara anlattıklarımı aktarsınlar. Umulur ki anlatılan şahıs burada dinleyenden daha anlayışlı ve kavrayışlı olabilir."[10]

Ve yine sünnet delil olmasaydı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

"Allah-u Teâlâ bizden bir hadisi dinleyip de bunu başka bir kişiye anlatarak vazifesini yerine getirenin yüzünü parlatsın. Olur

---

(9) Beyhaki, Delâilü'n-Nübüvve,1/23

(10) Buhari-ilim: 9 Müslim el-Kasâme: 29 İbn Mace El-Mukaddime:18 Ahmed b. Hanbel V/4,31, 32, 37, 39, 40-1,45, 49; Beyhaki Delâilü'n-Nübüvve 1/23

ki anlatılan kişi dinleyenden daha kavrayışlıdır."[11] buyurmazdı. Bu hadis, mütevatir bir hadistir."

İmam Şafii dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, hadislerini dinlemeye, ezberlemeye ve başkalarına anlatmaya teşvik etmesi, sünnetin dinde delil oluşturmasını vurgulamaktan başka bir şey değildir. Zira hadisler; tutulması gereken helalleri, kaçınılması gereken haramları, tatbik edilecek hadlerin (cezaların) kimlere uygulanacağını, alınacak veya verilecek bir malın düzenlenmesini içermekte ve ahiret ile dünya için öğütler vermektedir."

İmam Beyhaki[12] *rahmetullahi aleyh*, Ebu Rafi *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Sizden herhangi birisine, koltuğuna yaslanmış bir şekilde iken benim emretmiş

---

[11] İbn Mace Mukaddime-Dârimi Mukaddime, Tirmizi ilm Ahmed b. Hanbel 1/427 İbni Hibban sahih, 66; Ebu Davud ilim İbn Abdulber Camiu Beyani'l-ilm, Beyhaki Delâilü'n-Nübüvve, Şafi Er-Risale, el-Hatıb, Şerefu Ashabil-Hadis, s. 17-9 Suyuti Camiu's-sağir,11/187 El-Kifaye, s, 267 El-Heysemi Mecmau'z-zevâid 1.137.9

[12] Delâilü'n-Nübüvve, 1/24

olduğum veya nehyetmiş olduğum bir hadisim getirildiğinde: "Bilmiyorum. Biz onu Allah'ın kitabında bulamadık ki tabi olalım" der bir vaziyette rastlamayayım."

Bu hadisi **Ebu Davud ve Hakim** naklettiler.**[13]**

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh*, Mikdam b. Ma'diy Kerb'den naklettiler: Mikdam dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber günü bazı şeyleri haram kıldı. Onlar ehli eşek ve diğer bazı şeylerdir.**[14]** Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Korkarım ki koltuğuna yaslanmış rahat bir şekilde oturan bir adama benim bir hadisim nakledilir de o kişinin "Benimle sizin aranızda Allah'ın kitabı vardır. Biz ancak

---

[13] Şafii Er-Risale, s, 89, 90, 225, -6, 403,4; Ahmed b. Hanbel, 6/8; Ebu Davud, es-Sünneh, no: 4605; Hakim, el- Müstedrek, 1/108; İbn Mace Mukaddime, Tirmizi, İlim İbn Hibban Sahih 13, El-Humeydi, 551; İbn Hazm el-İhkam,116202; Beyhaki el-itikat, 625; Delâilü'n-Nübüvve 6/549; el-Kifâye, s, 16-7; İbn Abdilber, Camiu Beyani'l-ilm 11/189;et-Temhid 1/151; Begavi, Şerhüs Sünne, 1/200-1,4/ en-Nisa65. Bak er-Risale, s, 82.

[14] Hadis Ebu Davud'da el-Mikdam b. Ma'di kerib'den bu lafızla rivayet edilmiştir; "Dikkat edin! Yırtıcı tırnaklı hayvan, ehli eşek ve zimminin malı haramdır..." bkz. Delâilü'n-Nübüvve, 1/24

O'ndan helal bulduğumuzu helal kabul ederiz" diyeceği zaman yaklaşmıştır. Dikkat edin! Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem***'in haram kılması da Allah-u Teâlâ'nın haram kılması gibidir."(15)**

Beyhaki dedi ki:

"Bu hadis, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra hadisleri kabul etmeyen, inkâr eden kişilerin oluşacağını haber vermektedir. Bu haberin doğruluğu şu zamanda gerçekleşmiştir."**(16)**

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile Şebib b. Ebi Feddalet'il Mekkiyye'den nakletti ki:

"İmran b. Husayn *radiyallahu anh* şefaati anlattı. Topluluktan biri dedi ki:

"Ey Ebu Nüceyd! Muhakkak siz, bize hadisler nakilediyorsunuz ama biz onların aslını Kur'an'da bulamıyoruz." İmran *radiyallahu anh* sinirlenerek o kişiye dedi ki:

---

(15) Hadis Ebu Davud'da el-Mikdam b. Ma'di kerib'den şu lafızla rivayet edilmiştir; "Dikkat edin! Yırtıcı tırnaklı hayvan, ehli eşek ve zimminin malı haramdır..." bkz. Delâilü'n-Nübüvve, 1/24

(16) Delâilü'n-Nübüvve, 1/25

"Sen Kur'an'ı okudun mu?" O kişi:

"Evet, okudum" dedi. İmran *radiyallahu anh* dedi ki:

"Sen sabah namazının iki, öğle, ikindi ve yatsı namazının dört ve akşam namazının üç rekât olduğunu Kur'an'da buldun mu?" Adam dedi ki:

"Hayır, bulamadım." İmran *radiyallahu anh* dedi ki:

"Öyleyse bunları kimden aldınız? Biz bunları Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den, siz de bizlerden aldınız. Hem siz Kur'an'da, her kırk koyundan bir tanesinin zekât olarak verileceğini ve böylece belirli bir sayıda şu kadar deve, belirli miktarda şu kadar dirhem zekâtın verileceğini ve daha nice amellerin haberini buldunuz mu?" Adam dedi ki:

"Hayır, bulamadım." İmran *radiyallahu anh*:

"O halde bunları kimden aldınız? Biz bunları Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den, siz de bizlerden aldınız. Hem siz Kur'an'da, (Kâbe'yi) say tavafının (yedi tavaf) olduğunu ve makâmı İbrahim'in arkasında iki rekât namaz kılındığını buldunuz mu? Ve siz Kur'an'da, sürgün ve uzaklaştırma cezasının olduğuna, şigâr evliliğinin yasaklandığına dair bir haber buldunuz mu? Hele siz Allah-u Teâlâ'nın şu buyruğunu da işitmediniz mi?

“Rasûl size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse ondan da sakının.’’ (Haşr: 7)

Muhakkak biz, bunların haberini Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den aldığımız zaman, sizler hayatta değildiniz, bunun için de haberiniz yoktu.” dedi.

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh*, hadisi Kur’an’a arz etme hakkında nakledilen hadisin sahih olmayıp batıl bir haber olduğunu ve o hadisin kendisini de çıkmaza, geçersizliğe sürüklediğini beyân etmiştir. Çünkü Kur’an’da, hadisin Kur’an’a arz edilmesi gerektiğini ifade eden bir ayet yoktur. Hem de bu kişiler, hadisi kabul etmedikleri halde yine kendi sapık düşüncelerine hadisten delil getirerek bir çelişkiye düşmekte ve hem davalarının hem de kendilerinin yalancı olduklarını ortaya koymaktadırlar.[17]

Beyhaki’nin küçük Medhal adlı kitabındaki sözü burada son bulmaktadır. Onun büyük Medhal kitabını, nübüvvetin delillerine dair haberler oluşturmaktadır. Beyhaki’nin sünnetlerle ilgili Medhal kitabı bundan daha geniştir. Sünnetle ilgili Medhal kitabında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetini öğrenme bölümünde, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e

---

[17] Delâilü’n-Nübüvve, 1/27

tâbi olmanın farz olduğunu belirterek şöyle demiştir:

"Allah-u Teâlâ'nın buyruğunda geçen: "**Allah mü'minlere nimet verdi** (iyilik etti)" kavlinden sonra gelen **"Onlara kitabı ve hikmeti öğretiyor"** ayetinde, hikmetten kastedilenin İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*'in "kendilerine güvendiğim Kur'an'ı bilen kişilerden, bundan maksadın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti olduğunu işittim" dediği sözünü nakletmiştir." **(18)**

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh*'den kendi senediyle, **Hasan Basri, Katade ve Yayha İbni Kesir** *radiyallahu anhum*'dan nakletti ki: Onlar dediler ki:

"Bu ayette geçen hikmet'ten kastedilen mana; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetleridir."

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile Mikdam b. Ma'diyy Kerb *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Mikdam, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu nakletti:

"İyi bilin ki, Ben kitabı (Kur'an'ı) **ve bununla beraber bir mislini** (sünneti) **daha aldım. Dikkat edin! Karnı tok vaziyette iken**

---

(18) Şafii, er-Risale, s, 5,

koltuğuna yaslanmış bir şekilde: "Bizim için Kur'an yeterlidir. O'nda helal bulduğunuzu helal kabul edin, haram bulduğunuzu haram kabul edin" diyecek olan bir adamın gelişi yakındır. Dikkat edin! Sizin için ehli eşek ve yırtıcı hayvanlardan her azı dişine sahip olanlar ve sahibi olmayan kaybolmuş bir mal helaldir."(19)

Sonra Beyhaki *rahmetullahi aleyh* başka bir yolla, yine Mikdam b. Ma'diyy Kerb *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Mikdam dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber günü bazı şeyleri haram kıldı. Bunlar ehli eşekle, bundan başka bazı şeylerdir.

Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Korkarım bir adamın, koltuğuna yaslanmış bir vaziyette iken benden bir hadis nakledilir de o kişinin: "Sizinle benim aramda Allah'ın kitabı vardır. Onda helal bulduğunuzu helal, haram bulduğunuzu haram kabul ediniz" diyeceği bir zaman yak-

(19) El-Hatıb, el-Fakih ve'l-Mutefakkih, 1/89; el-Kifaye, s, 12; el-Beyhaki, es-Sünnenu'l-Kubra, 1X/332; Delalil, V1/549; el-Hazimi, el-İ'tibar, s, 5

laşmaktadır. Ancak bilin ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem***'in haram kılışı da Allah-u Teâlâ'nın haram kılması gibidir."**[20]

Beyhaki dedi ki:

"Bu hadis sahih bir sünnetle, Ebu Davud Süneni'nde ve Hakim de Müstedrek'inde nakletmiştir." [21]

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ebu Hureyre *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Şüphesiz ben size iki şey bıraktım ki onlara bağlandığınız müddetçe ebedi sapıtmazsınız. Bu iki şey de Allah-u Teâlâ'nın kitabı Kur'an-ı Kerim ve benim sünnetimdir. Havzıma gelinceye kadar Kur'an ve sünnet birbirlerinden ayrılmazlar."

Hakim, Müstedrek adlı kitabında ve Beyhaki kendi isnadı ile Abdullah İbn Abbas'tan naklettiler ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* veda haccında bir hutbe verdi. Buyurdular ki:

"Ey insanlar! Muhakkak ben size iki şey bıraktım. Bu iki şeye sımsıkı sarılırsanız

---

(20) el-Beyhaki, es-Sünnenu'l-Kubra, 1X/331-2

(21) el-Hakim, el-Müstedrek, 1/109.

asla dalalete düşmezsiniz. Bunlar da Allah'ın kitabı ve benim sünnetimdir."[22]

Yine Hakim ve kendi senedi ile Beyhaki bu sefer Urve *radiyallahu anh*'dan naklettiler:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* veda haccı esnasında insanlara bir hutbe verdi. Buyurdu ki:

"Muhakkak size bıraktığım şeylere sımsıkı sarılırsanız asla delalete düşmezsiniz. Bu şeyler de iki emirdir; Allah'ın Kitabı Kur'an ve nebinizin sünnetidir. Ey insanlar! Ben size ne söylüyorsam onu dinleyiniz ki mutlu olabilesiniz ve onunla amel ediniz ki saadete erişebilesiniz."[23]

Beyhaki kendi senedi ile İbn Vehb'den nakletti ki: İbn Vehb şöyle dedi:

Malik b. Enes *radiyallahu anh*'dan işittim, diyordu ki:

---

(22) Dârekutni, 1V245; el-Lâlekâi, Şerhu Usulu's-Sünne, 1/80; Hakim el-Müstedrek, 1/93; İbni Hazm, el-İhkam, V1/810; el-Beyhaki, es-Sünnenu'l-Kübra, X/114; el-Hatib, el-Fakih ve'l-Mutefakkih, 1/94; es-Suyuti, el-Camiu's-Sağir, 1/505, h, no: 3282; el-Munavi, Feyzul-Kadir, 111/240-1.

(23) Hakim Müstedrek, 1/93; Beyhaki Sünenü'l-Kübra, X/114; İbn Hazm el-İhkam, V1/890-810; Suyûti, Camiu's-Sağir, 1/605, h, no: 3923; el-Munavi, Feyzül-Kadir,1116443.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* veda haccında ne buyurmuşsa onlara sarılın. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Size iki şeyi bıraktım, onlara sımsıkı tutunursanız asla dalalete düşmezsiniz, onlar da Allah'ın Kitabı Kur'an ve Rasûlullah'ın sünnetleridir.'' (Muvatta-Müslim)

Beyhaki kendi senedi ile İrbad b. Sariye *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: İrbad şöyle dedi:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir gün bize namaz kıldırdı. Sonra bize yönelerek açık ve etkili bir şekilde vaaz etti. Bundan dolayı gözler yaşardı, kalpler titredi. Topluluktan birisi dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sanki vedada bulunan birisi gibi konuşma yaptı." Ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e dedim ki:

"Ya Rasûlallah! Kendinden sonra bize ne tavsiye edersin?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Size, Allah-u Teâlâ'dan korkmayı ve üzerinize, başı siyah üzüm tanesi gibi olan Habeşli bir kulun emir olması halinde bile, onu dinlemeyi ve O'na itaati tavsiye ederim. Sizden kim benden sonra yaşarsa çok ihtilaflar görecektir. O zaman siz, benim sünnetime ve doğru yola ileten Hulefa-i Raşidin'in yoluna tâbi olunuz ve buna azı dişlerinizle

sımsıkı sarılınız. Sonradan icat edilip dinden gösterilen şeylerden sakınınız. Şüphesiz ki dinden gösterilerek sonradan icat edilen her şey bid'at, her bid'at de sapıklıktır."

Bu hadisi Ebu Davud, İbn Mace, Hakim'de naklettiler.[24]

Beyhaki kendi senedi ile Aişe *radiyallahu anhâ*'dan nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Altı sınıf insana Allah-u Teâlâ lanet etmiş ve duâ-ları, Allah katında kabul olunan nebiler de lanet etmişlerdir. Bunlar şu kişilerdir:

1- Allah-u Teâlâ'nın kitabına herhangi bir şey ekleyen.

2- Allah'ın takdirini (kaderini) **yalanlayan.**

---

[24] Ahmed b. Hanbel, 4/126-7; Ebu Davud es-Sünne, b. No 05; İbn Mace Mukaddime. b, no:6; Daremi, el-Mukaddime, b. no 16; Taberani, Mucemu'l-Evsat, 1/78-9; Hakim el-Müstedrek, 1/96-6; Beyhaki es-Sünnetül Kübra, 10/114; Delail, 6/541; el-Medhal, s, 115-6; Menakibu'ş şafii, 1/11; İbn Ebi Asım, es-Sünne, 1/17;Ebu Nuayim Hilyetül evliya, 5/220-1, 10/114-5; el-Hatib, el-Fakih ve'l-Mutefakkih,1/176; İbn Abdilber, el-Cami, 11/181-3; el-Begavi, Şerhü's-Sünne,1/205; İbnu'l-Cevzi, Telbisu İblis, s.21-2.

3- Baskı yapmak suretiyle, Allah-u Teâlâ'nın aziz kıldığını zelil, zelil kıldığını aziz kılan (otorite sahibi)**.**

4- Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı şeyleri helalleştiren.

5- Benim soyumdan Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı şeyi helalleştiren.

6- Benim sünnetimi terk eden."

Bu hadisi Taberani ve Hakim naklederek "sahihtir" dediler."**[25]**

Beyhaki, kendi senedi ile Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Her amel için bir şevk ve iştiyak vardır. Ve her şevkin bir de azalması vardır. İşte bu esnada kimin gönlü benim sünnetimden dışarıya çıkmazsa muhakkak o kişi hidayete ermiş, kimin gönlü de bundan başka şeylere yönelirse helak olmuştur."[26]

---

[25] Tirmizi, h, 2154; İbn Hibban, Sahih 7/501; Taberani Mu'cemu'l-Evsat, 11/398; El-Mu'cemü'l-Kebir, 111/136-7; Hakim, El-Müstedrek, 1/36, 11/525; 1V/90; Heysemi, Mecmeu'z-Zevahid, 1/176, 7/205; Suyuti, Camiu's-Sagîr, 11/46,h, 4660; Münavi Feyzü'l-Kadir, 4/96;

[26] Ahmed b. Hanbel, 2/158, 1188, 210; el-Kudai, Musnedu'ş Şihab h. no: 1026-7; İbn Hibban, 653; et-Tahavi,

Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile Enes b. Malik'ten nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Kim benim sünnetimi (yaşamak ve yaşatmak suretiyle) **diriltirse, muhakkak beni seviyor demektir. Kim beni severse cennette benimle beraberdir."[27]**

Bu hadis-i şerifi Tirmizi de nakletmiştir.[28]

Beyhaki, kendi senedi ile Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ebu Hureyre *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Benim ümmetimin bozguncu oldukları bir dönemde sünnetimi ayakta tutan kişiye şehid ecri vardır."

Muşkilu'l-Asar, 2/88-9; İbn Ebi Asım, es-Sunne, 51; et-Tirmizi h. no: 2571; Ebu Nuaym, Hilyetul-Evliya, 111/286; İbn Abdilber et-Temhid, I/196; el-Heysemi, Mecmeu'z-Zevaid, 2/259.

[27] Hadis zayıftır. Bkz. Es-Suyuti, el-Camiu's-Sagir, 2/588, h. No: 8346; el-Munavi, Feyzu'l-Kadir, 6/40; İbn Nasr, es-Salat, 714; el-Elbani, Daifu'l-Camiu's-Sagir, h. no: 5366; el-Ehadisu'd-Daife, h. no: 5438.

[28] et-Tirmizi, el-İlm, bab no: 16; İbn Mace, el-Mukaddime, bab no: 15; İbn Nasr, es-Salat, 714; İyaz, eş-Şifa,2/57

Bu hadisi Taberani de nakletmiştir.[29]

İMAM ŞAFİİ' YE GÖRE SÜNNETİN ÜÇ FONKSİYONU

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* sünnetin açıklanması bölümünde, İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*'in Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetini üç yönden ele alarak açıkladığını belirtmektedir.[30]

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti, Allah-u Teâlâ'nın kitabında hüküm olarak bildirmiş (indirmiş) olduğu kitabın hükümleri gibidir. Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde bulunan hüküm, aynen Kur'an'da da mevcuttur.

2- Rasûlulah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti, Allah-u Teâlâ'nın mücmel olarak indirdiği

---

(29) et-Taberani'de ibare şöyledir: "Ümmetimin fesada düştüğü zamanda sünnetime sarılana yüz şehit sevabı vardır. Bu hadisin senedinde Eyyüb b. Nehik vardır. Ebu Hatim ve başkaları onun için "zayıf biridir" demişlerdir. İbn Hibban da "sikardır, arada hata eder" demiştir. Bkz. Ebu Nuaym, Hilyetu'l-Evliya,8/200; İbnu'l-Cevzi, ed-Duafa ve'l-Metrukin, 1/133; el-Heysemi, Mecmeu'z-Zevaid, 1/172, 2/241; Nizan, 1/1490; es-Suyuti, Ebvabu's-Seade fi Esbabi'ş-Şehade, h. no: 40.

(30) er-Risale, s. 91-3.

bir ayetten anlaşılması gereken manayı, o ayetin hususi ve umumi olarak nasıl farz olduğunu ve Allah'ın kullarının bu farzları nasıl anlamaları ve ne şekilde yaşam pratiğine aktarmaları gerektiğini açıklar.

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti, Allah-u Teâlâ'nın kitabında olmayan hükümleri ortaya koyar. Zira Allah-u Teâlâ kitabında, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaat edilmesini farz kılmıştır. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* Allah-u Teâlâ'nın kendisine risaleti göndermesiyle rasûl oldu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerine tabi olunması da Allah-u Teâlâ'nın emri ile farz kılındı.

Bazı âlimler de şöyle dediler:

"Aslında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerinin aslı, Allah'ın kitabında mevcuttur. Kur'an'da aslı zikredilen namaz, alışveriş, faiz ve daha nice hükümlerin nasıl olacaklarını hep sünnet açıklamaktadır."

İmam Beyhaki kendi senedi ile Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ömer *radiyallahu anh* minberde iken şöyle dedi:

"Ey insanlar! Görüş bildirme Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ise, o bir gerçektir,

haktır. Çünkü bunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e Allah-u Teâlâ bildirmiştir. Şayet görüş beyan etme bizden ise, bu ancak bir zannı ve tahmini ifade eder."

İmam Beyhaki kendi senedi ile Şa'bi *radiyallahu anh*'dan nakletti ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir olay hakkında sünneti ile hüküm verdikten sonra, bu olay hakkında verilen hükümden farklı olarak Allah-u Teâlâ'dan gelen hükmü, o andan itibaren uygulamaya koyardı. Önceden sünnetle karara bağlayıp uygulamış olduğu hükmü değiştirerek, olaya yeni gelen hükmü tatbik etmezdi."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ancak Allah-u Teâlâ tarafından rasûl olarak görevlendirildiğinden bunları ameli olarak pratiğe aktarması şeklinde oluşmuştur. Aşağıda zikredilecek hadisler buna delildir.

Buhari ve Müslim, "Zina eden kişi" hadisi hakkında naklettikleri "Sizin aranızda Allah'ın kitabı ile hükmedeceğim" sözünden sonra, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in uygulamasında sopa atmak ve sürgün cezaları ile hüküm verdiğini haber vermişlerdir. Oysa Kur'an'da sürgün cezası mevcut değildir.

Yine Buhari ve Müslim'de geçen Ya'la b. Umeyye'den naklettiler ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ci'rane (Mekke'ye yakın bir yer)'de iken, cübbesine güzel bir koku sürünmüş bir adam geldi. Bu kişi Umre için ihrama girmiştir, dedi ki:

"Ya Rasûlallah! Bir kişinin cübbesine güzel bir koku sürünmüş olduğu halde umre için ihrama girmesini nasıl görürsün?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir müddet soru soran kişiye baktı ve biraz sustu. Vahiy gelerek şu ayet nazil oldu:

"Allah için haccınızı ve umrenizi tamamlayın." (Bakara: 196)

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* o an orada bulunmayan adam için:

"Benden az önce umre hakkında soru soran kişi nerede? Sendeki kokuyu üç sefer yıka ve cübbeni de çıkar. Sonra da haccında yaptığın şeyleri, umrede de yerine getir." buyurdu.

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh*, Tavus'dan nakletti ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında, vahyin getirdiği diyet hükümleri vardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e diyet alma, diyeti bağışlama hakkındaki hükümler ancak vahiyle inmiştir."

Beyhaki, kendi isnadı ile Hasan b. Atiyye'den nakletti ki: Hasan şöyle dedi:

"Cebrail *aleyhisselam* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e Kur'an'ı indirdiği gibi sünneti de indiriyordu. Kur'an'ı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e öğrettiği gibi sünneti de öğretiyordu." **(Beyhaki-Daremi)**

Beyhaki kendi senedi ile Kasım b. Muheymer' den, o da Talha b. Fadıyle'den nakletti ki:

"Ya Rasûlallah! Bizim için fiyatları sabitle, bir sınır tayin et." dendi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Allah-u Teâlâ sizin için bu iş hakkında benim konuşmamı istemiyor ve bunu bana emretmiyor. Lakin siz, Allah-u Teâlâ'nın fazlından isteyiniz, arayınız."

Beyhaki kendi senedi ile Muttalib b. Hıntab'dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah-u Teâlâ'nın size emrettiği şeyleri, size emretmekten ve size neyhettiğini size yasaklamadan bir an olsun geri kalmadım. Muhakkak Rûhü'l Emin (Cebrail) **benim kalbime nefes etti ki, hiçbir nefis rızkını tamamlamadan ölmeyecektir. Öyleyse Allah-u Teâlâ'dan korkun ve isteklerinizi güzelleştirin."**

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"İlim ehlinin, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bize varan sünnetleri hakkındaki değişik görüşleri bu tariflerin dışına taşmamaktadır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bütün sün-netlerine tabi olmayı Allah-u Teâlâ bize farz kıldı. Bu sünnete bağlı olmayı Allah'a itaat, karşı gelmeyi Allah-u Teâlâ'ya isyan olarak nitelendirdi. Bu sünnetlere bağlanmamak için özür kabul etmedi."[31]

RASÛLULLAH (S.A.S)'A İTAATİN ALLAH (C.C)'A İTAAT GİBİ OLMASI

Beyhaki, "Allah-u Teâlâ'nın, rasûlüne itaati kendisine itaatmiş gibi beyan ederek, rasûlüne itaat etmeye emir" bölümünde dedi ki:

"Sana biat edenler gerçekte Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların eli üzerindedir. Kim ahdimi bozarsa, kendi aleyhine bozmuş olur ve kim Allah'a vermiş olduğu sözü tutarsa Allah ona büyük bir mükâfat verecektir.'' (Feth: 10)

Yine Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

---

[31] Şafii, er-Risale, s: 88

“Kim rasûle itaat ederse şüphesiz Allah’a itaat etmiş demektir.’’ (Nisa: 10)

Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

“Hayır! Rabbine andolsun ki, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin etmedikçe ve sonra da haklarında verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam olarak teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar.’’ (Nisa: 65)

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Bu ayetler, bir yer dolayısıyla Zübeyr *radiyallahu anh*’la hasım olan bir kişi için indi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu meselede Zübeyr *radiyallahu anh*’ın lehine hüküm verdi.

Bu hüküm Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bir hükmüydü, bunun hakkında Kur’an’da bir nas yoktu.”[32]

İmam Buhari ve Müslim, Abdullah b. Zübeyr *radiyallahu anh*’dan neklettiler ki: Abdullah dedi ki:

“Ensardan bir adam Zübeyr’le (babamla) hurmaları suladığı su kanalından dolayı çekişti. Ensari Zübeyr’e dedi ki:

(32) Şafii er-Risale, s,82-3

“Suyu bana gelmesi için serbest bırak.” Zübeyr ise bunu yapmadı. Bunun üzerine ikisine de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

“Ya Zübeyr! Sen sula, sonra da suyu komşuna bırak.” Ensari dedi ki:

“Ya Rasûlallah! O senin amcanın oğlu olduğu için böyle yaptın.” Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yüzü kızardı, hiddetlendi ve buyurdu ki:

“Ya Zübeyr! Suyu kullan, sonra da ta ki duvarlarına ulaşıncaya kadar suyu hapset.” Zübeyr dedi ki:

“Vallahi ben şu ayetin; **“Hayır! Rabbine andolsun ki aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin etmedikçe iman etmiş olmazlar.”** Bundan dolayı indiğini zannediyorum.” **(Buhari-Müslim)**

Ebu Hureyre dedi ki: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

“Kim bana itaat ederse, muhakkak Allah’a itaat etmiştir ve kim de bana isyan ederse, muhakkak Allah’a isyan etmiştir.”[33]

---

[33] Buhari, et-Tefsir Sulh babı, Müslim, el-Fadail, Ebu Davud, el-Ekdiye, Tirmizi Ahkâm, İbn Mace Mukaddime,

Buhari *rahmetullahi aleyh*, Cabir b. Abdullah *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Cabir *radiyallahu anh* dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* uykuda iken ona melekler geldi. Meleklerden bazıları dediler ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* uykudadır." Bazıları ise:

"Gözü uyuyor, kalbi ise uyanıktır." dediler. Dediler ki: "Haydi sahibiniz (arkadaşınız) için meselelerden misal getirin." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* için:

"O uyuyor" ve "Gözü uyuyor lakin kalbi uyanıktır" diyen melekler, bir misal getirerek dediler ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in misali şu adamın benzeri gibidir ki; O adam bir ev yaptı ve buraya bir sofra kurdu. İnsanları bu eve çağırmaya davetçi gönderdi. O davetçinin davetine uyan kimse o eve girer ve hazırlanmış sofradan yemek yer. Her kim de o davetçinin davetine uymaz ise o eve giremez ve hazırlanmış sofradan yemek yiyemez."

Dediler ki: "Hadi bunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* için açıklayın da insanlar bunu anlasın." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* için

"O uyuyor" ve "gözü uyuyor, kalbi ise uyanıktır" diyen melekler dediler ki:

"Ev cennettir, çağrıcı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Kim Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaat ederse Allah-u Teâlâ'ya itaat etmiş ve kim de Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e asi olursa Allah-u Teâlâ'ya asi olmuştur. Muhakkak ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* insanların arasını birbirinden ayırandır."[34]

Ebu Hureyre *radiyallahu anh* nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"İstemeyenler hariç, ümmetimin hepsi cennete girerler." Sahabeler dediler ki:

"Ya Rasûlallah! İstemeyenler kimlerdir?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Kim bana itaat ederse cennete girer ve kim de bana isyan ederse, işte o istemeyendir." (Buhari)

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'nın kitabında geçen şu ayette;

---

[34] Buhari, Ahkâm Cihad, Müslim İmare, Nesei Beyat, İbn Mace Mukaddime, Begavi Şerhü's-sünne 11/41

“Rasûlullah’ın çağrısını, aranızda bazınızın bazınızı çağrısı gibi tutmayın ve Allah, içinizden başkalarını siper edinerek sıvışıp gidenleri çok iyi bilir. Rasûlullah’ın emrine muhalefet edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar.” (Nur: 63) buyurmaktadır.”

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Ayetteki Allah-u Teâlâ’nın emri, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in onlara verdiğini almak, nehyettiğinden de kaçınmaktır. Allah-u Teâlâ’nın şu kavlinde olduğu gibi:

“Rasûl size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse ondan da sakının.’’ (Haşr: 7)

Buhari ve Müslim, Abdullah b. Mesud *radiyallahu anh*’dan naklettiler ki: İbn Mesud dedi ki:

“Allah-u Teâlâ dövme yapana, dövme yaptırana, kaşlarını yoldurana, dişlerini törpületene, Allah’ın yarattığını güzel görünmek için değiştirenlere lanet etti.” Bu haber bir kadına ulaştı (Ona “Ümmü Yakub” denirdi.) İbn Mesud’a gelip dedi ki:

“Senin böyle böyle söylediğin bana ulaştı.” İbn Mesud dedi ki:

"Rasûlullah'ın lanet ettiğine bana ne oluyor ki lanet etmeyeyim? Bu hem, Allah'ın kitabında mevcuttur." Ümmü Yakup dedi ki:

"Ben Kuran'ın hepsini okudum fakat dediğini bulamadım." İbn Mesud *radiyallahu anh* dedi ki:

"Eğer sen okusaydın bulurdun. Sen şu ayeti okumadın mı? **(Buhari)**

"Rasûl size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse ondan da sakının." (Haşr: 7) Ümmü Yakub:

"Evet, okudum" dedi. İbn Mesud da:

"İşte bu şeyleri (hadiste geçenleri kastederek) Rasûlullah yasakladı, sen bundan kaçın." dedi.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in doğru yolu gösterdiğini şu ayetiyle açıkladı:

"Biz O'nu (Kuran'ı) **bir nur kıldık ki O'nunla kullarımızdan dilediğimizi doğru yola eriştirelim. Muhakkak sen, Allah'ın yoluna hidayet edicisin." (Nur: 52)**

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'nın farzı, Rasûlullah'ı görenlerle ondan sonra kıyamet gününe kadar gelenler açısından birdir. Herkes Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaatle sorumludur."

Beyhaki Meymun b. Mihran'dan nakletti ki:

Allah-u Teâlâ'nın kitabında geçen; **"Aranızda anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri Allah'a ve rasûlüne arz edin"** ayetinin manası, "Allah'a arz edin", Allah'ın kitabına; "Rasûlüne arz edin", o hayatta iken kendisine, vefat ettikten sonra da sünnetine arz edin, demektir.

(Beyhaki)

Beyhaki Ebu Davud *rahmetullahi aleyh*'in Ebu Rafi'den naklettiği hadisi haber verdi ki: Ebu Rafi' dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Sizden biriniz rahat bir şekilde koltuğuna yaslanmış olduğu halde, benim onu emrettiğim veya nehyettiğim bir hadisim gelir de o kişi: "Biz bilmiyoruz. Allah'ın kitabında bulamadık ki tabi olalım" diyeceği bir vaziyette bulmayayım."

(Beyhaki-Ebu Davud)

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Biz bu haberlerden anlıyoruz ki; hakkında Allah’ın kitabında nas bulunmadığı zaman, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hakkında kesin hüküm bildirdiği şeyler bağlayıcıdır.”

Beyhaki, Ebu Davud’un İrbad b. Sariye’den:

“Biz, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’le beraber Hayber’e geldik. Beraberinde ashabı da vardı. Hayberli birisi Rasûlullah’a yönelerek dedi ki:

“Ya Muhammed! Kırmızı develerimizi boğazlamanız, ürünlerimizi yemeniz ve kadınlarımızı vurmanız sizin için caiz midir? Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sinirlendi ve buyurdular ki:

“Ya İbn Avf! Atına bin!” Sonra ayağa kalkarak buyurdu ki:

“Sizden biriniz, rahatça koltuğuna dayanmış olduğu halde Allah’ın, Kur’an’da haram kıldığından başka bir şeyi haram kılmadığını zanneder. Dikkat edin! Vallahi ben bazı şeyler de emrettim, vaaz ettim ve nehyettim. Şüphesiz bu, Kur’an’ın misli gibi veya daha çoktur. Muhakkak Allah-u Teâlâ size, ehl-i kitap gibi izinsiz eve girmenizi, onların kadınlarını öldürmenizi, onların ürünlerini, üzerlerindeki hakkı *(cizyeyi)*

verdikleri zaman yemenizi helal kılmadı."[35]

Daha sonra Beyhaki; sünnetin Kur'an'a sunulması gerektiği konusunda yapılan rivayetlerin reddi ve bunların geçerli bir delil olmayışı hakkında dedi ki:

"İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisini kabul etmeyenler, bana kendi görüşlerini ispat etmek için şu hadisi söylediler:

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki;

"Size benden bir şey geldiği zaman onu Allah'ın kitabına sunun. Eğer onu Kur'an'a uygun bulursanız onu ben söylemişimdir. Eğer Kur'an'a uygun değilse onu ben söylememişimdir."

Ben bunu getirene dedim ki:

"Bu sabit olan bir rivayet değildir ve bir şey de ifade etmez. Hem senedinde tanınmayan bir şahıs vardır, hem de senedi kesintilidir. Biz de bu şekilde bir haberi kabul etmeyiz."[36]

---

[35] Beyhaki, Ebu Davud, İbn Hazm el-ihkam 1/151; İbn Abdilber, et, Temhid 1/149; Hatıb el-Kifaye, s: 15

[36] Şafii, er-Risale, s: 224-5

Beyhaki dedi ki:

"İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*'in yukarıda işaret ettiği haberi, Halid b. Ebu Kerime, Ebu Cafer'den nakletti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Yahudileri çağırarak onlara soru sordu. Onlar da İsa *aleyhisselam* hakkında iftiralar atarak yalan şeyler söylediler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bunun üzerine minbere çıkarak insanlara hutbe verdi. Buyurdu ki:

"Benim hakkımda söylenecek hadisler çoğalacaktır. Eğer bunlar Kur'an'a uygunsa bendendir, Kur' an'a uygun değilse benden değildir."[37]

Bu hadisin senedindeki Halid, bilinen bir kişi olmayıp kendisinden nakil yaptığı Ebu Cafer de sahabe değildir. Üstelik hadisin senedi kesintilidir.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

Hadis Kur'an'a uygunsuzluk arz etmez. Bilakis Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisleri Has, Amm (hükmün özelleştirilmesi ve genelleştirilmesi) ve Nasih, Mensuh hakkında açıklayıcı bilgiler sunar. Allah-u Teâlâ, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetiyle, farz

---

[37] el-Heysemi, Mecmeu'z-Zevaid, 1/170

kıldığı şeyleri insanların yapmasını gerekli kılmıştır. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in buyurmuş olduğu şeylerin bütünü, muhakkak Allah-u Teâlâ'dandır.

Beyhaki dedi ki: Bunlar ve bunların benzerleri, diğer haberlerin hepsi zayıf rivayetlerdir.

Daha sonra Beyhaki, Tarik b. Vehb'den,[38] o da Amr b. el-Hars'tan, o da el-Esbağ b. Muhammed b. Ebu Mansur'dan nakletti ki: el-Esbağ'a Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu ulaştı:

"Benden size bir hadis ulaştığı zaman araştırın. Size ulaşan hadisi Allah'ın Kitabından tanırsanız kabul edin. Benden size ulaşan hadisi Kitap'ta bulamazsanız ve bunun hükmünü de tanımıyorsanız kabul etmeyiniz. Benden size ulaşan hadisten dolayı deriniz titrer, kalpleriniz tiksinirse ve Kur'an'ın da zıddına bulursanız onu bırakınız."

Beyhaki dedi ki:

---

[38] İbn Vehb b. Münebbih, babasından rivayet eder, tanınmamaktadır, kendisinden de Ebubekr b. Abbas rivayet etmiştir. Çocukları Abdurrahman ve Eyyup meşhur kimseler değildir. ez-Zehebi, Mizanü'l İtikat 4/597

Bu haberin senedinde bilinmeyen bir kişi vardır ve senedi kopuk bir haberdir.

Beyhaki kendi senedi ile A'sım b. Ebu Necud' dan, o da Zırru b. Hubeyş'ten, o da Ali b. Ebu Talib'ten olan bir yolla nakletti ki: Ali *radiyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Muhakkak benden sonra bazı raviler, benden bazı haberler naklederler. Onların haber verdiklerini Kur'an'a arz ediniz. Eğer Kur'an'a uygun ise onu siz de nakledininiz. Eğer Kur'an'a uygun değilse onu almayınız."

Beyhaki dedi ki:

"Dârekutni *rahmetullahi aleyh* dedi ki: Bu hadisin senedi doğru değildir. Doğru olan senet; Asım'dan, o da Zeyd b. Ali'den olan yoldur ki; bu da senet açısından kesintili bir haberdir."

Bu söz Dârekutni'nin Sünen kitabında geçmektedir. Fakat bu hadisin doğru senedi böyle de değildir.

Doğru olan senedi; "Asım'dan, o da Zeyd'den, o da Ali b. Hüseyin'den mürsel olarak Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'den nakledilen bir senettir."

Beyhaki kendi senedi ile Beşir b. Numeyr'den, o da Hüseyin b. Abdullah'tan, o da

babasından, o da dedesinden, o da Ali *radiyallahu anh*'dan naklletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Muhakkak benden hadis nakleden insanlar gelecek. Size kim Kur'an'a benzer olarak hadis aktarırsa şüphesiz onu ben söylemişimdir ve kim de Kur'an'a benzer olmayan hadis aktarırsa şüphesiz onu ben söylememişimdir."

Beyhaki dedi ki:

"Bunun senedi zayıftır. Bu sebeple bu ve benzeri haberlerle amel edilemez. İbn Main, Hüseyin b. Abdullah hakkında dedi ki: "Bu kişi güvenilir birisi değildir. Beşir b. Numeyr de güvenilir birisi değildir."

Daha sonra Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile Salih b. Musa'dan, o da Abdulaziz b. Rafu'den, o da Ebu Salih'ten, o da Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan olan bir yolla nekletti ki: Ebu Hureyre *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Benden çeşitli hadisler size gelecektir. Size gelen, Allah'ın kitabına ve benim sün-

netime uygun ise o bendendir. Eğer size gelen haber, Allah'ın Kitabına ve benim sünnetime uygun değilse o benden değildir."

Beyhaki dedi ki:

"Bu hadisi sadece Salih b. Musa et-Talhi naklederek tek kalmıştır. Salih de zaten zayıf bir kişidir. Buna rağmen bu hadis bizim aleyhimize değil, lehimize bir delildir. Çünkü hadiste "Allah'ın kitabına ve benim sünnetime" bölümünde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kendi sünnetini de zikretmiştir."

Beyhaki, Yahya b. Adem'den, o da Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan olan bir yolla nakletti ki:

"Size benden bildiğiniz ve kabul ettiğiniz bir hadis gelirse onu söylemiş veya söylememiş olsam dahi kabul ediniz. Eğer sizin benden bilmediğiniz ve kabul etmediğiniz bir hadis gelirse onu almayınız. Muhakkak ki ben, inkâr edilen ve bilinmeyen bir şeyi söylemem."

Beyhaki dedi ki: İbn Huzeyme dedi ki:

"Biz, yeryüzünün şark ve garp (doğu ve batı) âlimlerinden, Yahya b. Adem'in rivayetinden başka İbn Ebu Zi'bi'yi tanıyan bir kişinin oldu-

ğunu görmedik. Ve bu hadisi Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiğini kabul eden bir hadis âlimini de görmüş değilim."

Beyhaki dedi ki:

"Bu hadisin senedinde Yahya b. Adem şüpheye düşmüştür. Bu sebeple bu hadis muzdariptir. Haberlerin kiminin senedinde Ebu Hureyre *radiyallahu anh* zikrediliyor, kiminde de zikredilmiyor. Metin olarak da "Benim hadisimi Allah'ın kitabına arz ediniz" bölümü, bazı haberlerde zikrediliyor bazılarında ise zikredilmiyor."

Buhari *rahmetullahi aleyh* Tarih'inde:

"Bu hadisin senedinde Ebu Hureyre'nin var olduğu doğru değildir. Yani bu hadisi Ebu Hureyre rivayet etmemiştir." demiştir.

Daha sonra Beyhaki, Haris b. Nebhan'dan, o da Muhammed b. Abdullah el'Arzemiy'den, o da Abdullah b. Said b. Ebu Said'den, o da Ebu Hureyre' den olan yolla nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

"Benden size güzel bir söz ulaştığı zaman, onu ben demiş veya dememiş olsam da kabul ediniz."

Beyhaki dedi ki:

"Bu aslı olmayan bir haberdir; Haris ve el-Arzmiy rivayetleri güvenilmeyen iki kişidir ve Abdullah b. Said'den, o da Ebu Hureyre'den olan senedi doğru değildir, fahiştir. Kaldı ki Ebu Hureyre'den sahih senetle rivayet edilen hadisler vardır ki, yukarıdaki rivayetin tam tersinedir..."

Beyhaki, Ebu Ma'şer Essindiy'den, o da Said el-Makberiy'den, o da Ebu Hureyre'den olan bir yolla nakletti ki: Ebu Hureyre *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Sizden birini, koltuğuna yaslanmış bir halde iken benim hadisim O'na getirilir de "Bana Kur'an'ı okuyun, Kur'andan haber verin" diyor bir vaziyette bulmayayım. Size benden bir hayır gelirse onu ben demiş veya dememiş olsam da kabul ediniz. Size benden bir kötü söz getirilirse, şüphesiz ben kötü olan bir şey konuşmam."

Beyhaki dedi ki:

Bu hadisin başlangıcı sahih hadislere uygun olarak başlamıştır. Fakat "Onu ben demiş veya dememiş olsam bile" sözü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözüne yakışmayan ve kabul edilen sözlere benzemeyen bir kelamdır.

Yine Beyhaki, Abdurrahman b. Selman b. Amr' dan, o da Ebul Huveyris'ten, o da Muhammed b. Cübeyr b. Mut'am'dan olan bir yolla nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Benden size bildiğiniz bir şey nakledilirse onu doğrulayınız, benden size bilmediğiniz bir şey nakledilirse onu doğrulamayınız. Şüphesiz kabul edilmeyen şeyleri ben söylemem ve o şey benden de değildir."

Beyhaki dedi ki:

Bu, senedi kopuk bir hadistir. Bu manadan, isnadı sahihe en yakın bir şekilde rivayet edilen haber; Rabie Abdulmelik b. Said b. Süveyd'den, o da Ebu Hamid veya Ebu Useyd'den nakletti ki: Ebu Hamid veya Ebu Useyd dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Benden size, kalbinizle mutmain olduğunuz ve kendinize yakın gördüğünüz bir hadis işittiğiniz zaman, bu söz benim de hoşuma gitmiştir. Ve benden sizin kalbinizle mutmain olmadığınız, tiksindiğiniz ve kendinize uzak gördüğünüz bir hadis işittiğiniz zaman, zaten ben sizi ondan uzaklaştırmışımdır. Hem de bu söze ben sizden daha uzağımdır."

Beyhaki, Bekir b. Abdulmelik b. Said'den, o da İbn Abbas b. Sehl'den, o da Ubeyy'den olan bir yolla nakletti ki: Ubeyy dedi ki:

"Size Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kabul ettiğiniz veya hoşunuza giden bir şey ulaştığı zaman ona tabi olursunuz. Şüphesiz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in her konuştuğu bir hayırdır. Zaten Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de hayırdan başka bir söz konuşmaz."

Beyhaki dedi ki: İmam Buhari *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Bu hadis, Ebu Hamit veya Ebu Useyd'den olan rivayete nazaran daha sahihtir. Bu hadisi başka bir yolla; İbn Lühey'a, Bekir b. el-Eşec'den, o da Abdulmelik b. Said'den, o da Kasım b. Sehl'den, o da Ubeyy b. Kâb'dan nakletmiştir. Böylece bir hadisin değişik sözlerle aynı mana kastedilerek değişik bir senetle nakledilmesi, müsned olan bir hadis durumundan, illetli bir duruma geçmesine sebep olur

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sabit olan bir rivayeti akıl sahibi olan herkes kabul eder. Çünkü bunlar akla aykırı şeyler olmadığından, zaten akıl bu haberleri kabul eder. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sabit

olan rivayetler, İslami temellere uygundur. Allah-u Teâlâ'nın şeriatında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in önemini ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e olan itaatin farz olduğunu bilen kişi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözlerini ve fiillerini reddetmez, tanımamazlık etmez. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözlerinin doğruluğunu kabul eden ve verdiği hükümlerin uygulanması gerektiğine inanan bir kalp, hiçbir zaman bunları inkâr etmez ve edemez.

Allah-u Teâlâ'nın şeriatının güzel olarak bildirdiği herşey ahlaken de güzeldir. Akıl sahibi olan kişilerin de, Allah-u Teâlâ'nın ve Rasûlullah'ın bildirdiği her şeyin güzel olduğuna inanmaları, bu bildirilenleri his ve duyguda bırakmak yerine bütünüyle yaşam pratiğine geçirmeleri gerekir.

İmam Beyhaki *rahmetullahi aleyh* kendi senedi ile İbn Abbas *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

"Size Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis naklettiğim zaman, onun doğruluğunu Kur'an'da bulamazsanız veya insanların ahlakında yerleşmemiş güzel bir örnek olarak bulamazsanız, şüphesiz ben yalan söylemişimdir."

Beyhaki, Ali *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Size Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis nakledildiği zaman, onu tam bir hidayete götürücü, sevindirici ve temizleyici olarak biliniz."

Beyhaki dedi ki:

"Bu hadisin nasıl anlaşılması gerektiği hususunda, İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*'in buna dair işaret ettiği açıklama ile aynı görüşteyim. Şüphesiz sabit olan bir hadisin, hiçbir zaman Kur'an'la bir çelişkisi veya karşı karşıya gelmesi söz konusu bile değildir. Bilakis Kur'an'da sünnetin lafzına benzer lafızlar bulunmasa da sünnet Kur'an'ın bir destekleyicisidir. Sünnet, bu destekleyicilik fonksiyonunu yerine getirirken, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Kur'an'ı diğer insanlardan daha iyi anlattığını vurgulamaktır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e eşeklerin zekâtı hakkında soru sorulduğu vakit, Allah-u Teâlâ'nın şu ayetini okudu:

"Kim zerre miktarı kadar hayır işlerse onun karşılığını, kim de zerre miktarı bir şer işlerse onun karşılığını görecektir." (Zilzal: 7-8) Ve buyurdu ki:

"Her şeyi toptan içine alma açısından bu ayetten başka bir ayet indirilmiş değildir."

Evet, bir düşünün bakalım. Bunun hükmünü nereden aldı?"

İbn Ebu Hatim, İbn Mes'ud *radiyallahu anh*'ın şöyle dediğini nakletti:

"Bize Kur'an'dan açıklanmadık bir şey bırakılmadı. Lakin biz bunları anlama bakımından aciz kaldık." Ve İbn Mes'ud *radiyallahu anh* şu ayeti okudu:

"Sana zikri *(Kur'an'ı)* **insanlara açıklayasın diye indirdik.'' (Nahl: 44)**

Evet, ilk Müslüman olanlardan birisi ve sahabelerin *radiyallahu anhum* büyüklerinden olan Abdullah b. Mes'ud *radiyallahu anh*'un bu sözünü ibretle düşünün.

SÜNNETİN KUR'AN'I AÇIKLAMASI

Bazı âlimler, "Sünnet Kur'an'ın şerhidir yani açıklayıcısıdır" dediler. İbn Burcan da sünnetin Kur'an'ı destekleyici olması hakkında bir kitap yazdı.

İmam Şafii ve Beyhaki, Tavus yolu ile naklettiler ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Ben ancak Allah’ın kitabında helal kıldığı şeyi helal, haram kıldığı şeyi de haram kılarım.”

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Bu hadisin senedi, kesintili bir haberdir. Vahyin olmadığı konularda, Allah-u Teâlâ yine vahiyle sünnete tâbi olunmasını ve sünnete uymanın Allah-u Teâlâ’nın farzını kabul etmek demek olduğunu açıkça beyan etmektedir.

Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

“Rasûl size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse ondan da sakının.’’ (Haşr: 7) buyurmuştur.”

Beyhaki dedi ki:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yukarıda aktarılan hadisi sahih olsa bile, şu mana kastedilmek istenmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e indirilen vahiy iki kısma ayrılmaktadır; Vahyi metlûv **(Kur’an),** Vahyi ğayri metlûv **(sünnet)**. Bu hadisi iki vahiy türüne göre ele aldığımızda, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e Vahyi metlûv **(Kur’an)** ile bildirilmeyen bir hüküm, Vahyi ğayri metlûv **(sünnet)** ile bildirilmekteydi.”

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*'in delil olarak getirdiği ayet-i kerimeyi Abdullah b. Mes'ud da, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir şeyi kabul eden kimsenin Allah'ın kitabını da kabul etmiş olacağına delil getirmiştir. Çünkü Kitap, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine tâbi olmayı farz kılmıştır. Bunun akabinde de **"Dövme yapana ve yaptırana Allah lanet etsin..."** hadisini zikretmiştir.

SAHABELERİN, RASÛLULLAH (S.A.S)'IN SÜNNETİNE BAĞLILIKLARI

Daha sonra Beyhaki, Hulefa-i Raşidin *radiyallahu anhum*'un ve bunlardan başka diğer Sahabeler *radiyallahu anhum*'un sünnete başvurmaları bölümünde şunları nakletmiştir:

Beyhaki, Kübeyse b. Zueyb'den nakletti ki: Kübeyse dedi ki:

"İhtiyar bir kadın Ebu Bekir es-Sıddık *radiyallahu anh*'a mirastan pay almak için geldi. Ebu Bekir *radiyallahu anh* ona dedi ki:

"Senin için Allah-u Teâlâ'nın kitabında bir hüküm yoktur ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde de senin için bir hüküm bilmiyorum. Sen dön de bunu sahabelere bir

sorayım." Muğire b. Şube *radiyallahu anh* Ebu Bekir *radiyallahu anh*'a dedi ki:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde yanında idim, nineye mirastan 1/6 kadar pay verdi." Ebu Bekir *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bu esnada seninle beraber başka birisi var mıydı?" Muhammed b. Mesleme el Ensari *radiyallahu anh* ayağa kalkarak, Muğire'nin dediklerinin aynısı söyledi. Bunun üzerine Ebu Bekir *radiyallahu anh* bildirilen payı, kendisine gelen ihtiyar kadına verdi."

Beyhaki, Said b. Müseyyeb'den nakletti ki:

"Ömer *radiyallahu anh* diyetin, kişinin erkek tarafından olan akrabalara ait olduğunu ve kadına, kocasının diyetinden herhangi bir şeyi veremeyeceğini söylemekteydi. Ta ki Dahhak b. Süfyan'ın, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, diyetten kadına düşen payın belirlenmesi meselesini kendisine yazdırdığını haber vermesine kadar bu böyleydi. Ömer *radiyallahu anh* bu hadisi işitince hemen Rasûlulah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözüne döndü. Bu hadisi Ebu Davud da nakletti."

Beyhaki, Tavus'tan nakletti ki: Ömer *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in cenin (anne karnındaki çocuk) hakkında bildirdiği bir bilgiyi, Allah-u Teâlâ’nın kendisine hatırlattığı bir kişi var mı?” Haml b. Malik en-Nebiga ayağa kalktı ve dedi ki:

“Benim iki zevcem vardı. Onlardan biri diğerine sopa ile vurdu. Hamile olduğu için karnındaki cenin ölü olarak düştü. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bunun hakkında sağlam bir kişinin 1/20 kadar bir miktarda hüküm verdi.” Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

“Şayet burada bizim için verilen hükmü işitmemiş olsaydık, nerdeyse kendi görüşümüze göre hüküm verecektik.”

Beyhaki dedi ki: İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

Ömer *radiyallahu anh* kendi görüşüne zıt olan, Dahhak’ın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den bildirdiği hükme döndü. Daha sonra cenin hakkında verilen hükme dönerek; “Bu verilen hükmü işitmemiş olsaydık, az kalsın kendi reyimizle hüküm verecektik. Allah-u Teâlâ bizi bundan korudu.” demiştir.

İmam Buhari ve Müslim İbn Şihab’dan, o da Abdullah b. Amr b. Rabia’dan naklettiler ki:

Ömer *radiyallahu anh* Şam seferine çıkmıştı. Yolda, Tebük Vadisi'ne yakın olan Serağ bölgesine gelince, kendisine Şam'da veba olduğu söylendi. Abdurrahman b. Avf, Ömer *radiyallahu anh*'a Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözünü nakletti:

"Bir yerde vebanın çıktığını haber alırsanız oraya girmeyiniz. Bulunduğunuz yerde de veba çıktığında orayı terk etmeyiniz." Bunun üzerine Ömer *radiyallahu anh* Serağ'dan geri döndü.

İbn Şihab dedi ki:

Bunu Salim b. Abdullah b. Ömer haber verdi.

Ömer *radiyallahu anh*, Abdurrahman b. Avf *radiyallahu anh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Hicr Mecusilerinden cizye aldığını bildirinceye kadar Mecusilerden cizye almadı.

Beyhaki, Zeyneb binti Ka'b b. Acre'den nakletti ki: Feria binti Malik b. Sinen (Said Hudri'nin kız kardeşidir) ona haber verdi ki:

Feria, Beni Hidre'de olan ailesinin yanına dönmek hususunu sormak için Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gitmişti. (Feria'nın kocası kaçan köleleri bulmak için arkalarından gittiğinde, köleler onu öldürmüşlerdi.) Feria Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e dedi ki:

"Kocam beni evinde bırakmadı. Bunun için ailemin yanına dönebilir miyim?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Farz olan iddet müddetin doluncaya kadar evinde bekle." Feria dedi ki:

"Dört ay on gün kendi evimde iddet bekledim. Osman *radiyallahu anh* halife olunca, bana bu konu hakkında soru sormak için birini göndermişti. Ben de bu hadisi anlattım. Osman *radiyallahu anh* bununla amel etti."

Beyhaki, Ali b. Ebu Talib'den nakletti ki: Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendim bir hadis işittiğim zaman, ondan Allah-u Teâlâ'nın dilediği kadar faydalanırdım. Fakat sahablerden *radiyallahu anhum* biri Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bana bir hadis naklettiğinde yemin etmesini isterdim. Yemin ettiği zaman ise onu doğrulardım. Bana Ebu Bekir *radiyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittiğini doğrulayarak şu hadisi nakletti: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Hiçbir mü'min kul yoktur ki; bir günah işlesin, sonra güzelce bir abdest alıp iki

rekât kılsın ve Allah-u Teâlâ'ya istiğfar etsin de Allah-u Teâlâ onu bağışlamasın." Bunu İmam Ahmed de nakletmiştir.

Buhari ve Müslim, Abdullah b. Abbas *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Zeyd b. Sabit *radiyallahu anh*, İbn Abbas'a dedi ki:

"Hayızlı bir kadının Hac'da son görevini yapmadan Kâbe'den ayrılmasına dair nasıl fetva verirsin?" İbn Abbas dedi ki:

"Evet, buna fetva veririm. Fakat sen bunu kabul etmezsen, sahabeden falan ensari kadına sor ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona, senin düşündüğün gibi mi fetva vermiş?" Zeyd b. Sabit gülerek geri döndü ve dedi ki:

"Senin doğru söylediğini anladım."

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

Zeyd b. Sabit İbn Abbas'tan, hayızlı kadının son görevini yapmadan Kâbe'den çıkmasına dair fetvayı işitince ona karşı geldi. Sonra Zeyd *radiyallahu anh* ensari kadından, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu konudaki hadisini işitince, İbn Abbas'a karşı gelmeyi doğru görmedi.

Buhari ve Müslim Said b. Cübeyr'den naklettiler ki: Said şöyle dedi: İbn Abbas dedi ki:

Nevfan el-Bekali; Hızır'a arkadaşlık eden Musa *aleyhisselam*'ın İsrail oğullarına rasûl olarak gelen Musa *aleyhisselam* olmadığını iddia ediyor.

İbn Abbas der ki:

Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir. Bana Ubeyy b. Ka'b haber verdi. O şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize bir hutbe okuyarak Musa ve Hızır'ın olayından bahsetti.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

Dine olan bağlılığı ve titizliğiyle bilinen İbn Abbas *radiyallahu anh*, Müslümanlardan, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisine zıt olarak görüş bildiren kişiyi yalanlayarak onu Allah'ın düşmanı olarak nitelendirmiştir.

Beyhaki ve Hakim, Haşim b. Cubeyr'den naklettiler ki: Haşim dedi ki:

Tavus, ikindinin farzından sonra iki rekât namaz kılardı. İbn Abbas, Tavus'a bunu terk etmesini söyledi. Tavus da bunu bırakmayacağını bildirdi. Bunun üzerine İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

Şüphesiz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ikindinin farzından sonra namaz kılmayı yasaklamıştır. Sen bu işlediğinden azap mı görürsün, yoksa ecir mi alırsın, şüphedeyim. Çünkü Allah-u Teâlâ ayette şöyle buyurdu:

"Allah ve rasûlü herhangi bir şeyde hüküm verdiği zaman inanan erkek ve kadına başka bir şeyi seçmek yaraşmaz."

(Ahzab: 36)

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

İbn Abbas, Tavus'un olumsuz tavrına karşı Allah'ın: **"Allah ve rasûlü, bir şeyde hüküm verdiği zaman bunun zıttına olan şeylerin yapılmaması"**nı farz kılan ayetini ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu konudaki bir hadisini delil getirdi.

Müslim, İbn Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: İbn Ömer dedi ki:

"Biz tarlaları kiraya veriyor ve bunda da bir beis görmüyorduk. Ne zaman ki Rafi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu işi yasakladığını bildirdi, bundan böyle biz onu bir daha yapmadık.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

İbn Ömer *radiyallahu anh* tarlaları kiraya vererek bundan faydalanıyor ve bunu da helal görüyordu. Ona, güvenilir kişiler tarafından, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* tarlaları kiraya vermekten nehyetti" hadisi ulaşınca, bu işi bir daha yapmadı."

Beyhaki, Ata b. Yesar'dan nakletti ki:

Muaviye b. Ebu Süfyan altından veya gümüşten bir su kabını, ağırlığından biraz fazla olmak üzere sattı. Bunun üzerine Ebu'd-Derda *radiyallahu anh* Muaviye'ye dedi ki: "Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den misli misline hariç, bu şekilde bir satışı yasakladığını işittim." Muaviye dedi ki:

"Ben bunu yapmakta bir sakınca görmüyorum." Ebu'd-Derda *radiyallahu anh* dedi ki:

"Kim beni Muaviye karşısında özürlü sayar? Ben ona Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis iletiyorum, o ise bana kendi görüşünü haber veriyor. Ben, senin bulunduğun yerde artık yaşamam."

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Ebu'd-Derda *radiyallahu anh*, Muaviye'ye delil getirdiği görüşte idi. Muaviye bunu kabul

etmeyince, Ebu'd-Derda bunu büyük bir hata olarak kabul edip onunla yaşadığı yeri ayırdı. Zira Muaviye, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bildirilen güvenilir bir hadisi kabul etmemişti."

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

Bize haber verildi ki: Ebu Said el-Hudri *radiyallahu anh* bir adamla karşılaştı ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu meseledeki sözünü nakletti. Adam buna karşı çıktı. Ebu Said dedi ki:

"Vallahi seninle aynı yerde bulunamayız."

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Naklettiği hadisin kabul edilmediğini görmesi, Ebu Said el-Hudri'nin ağırına gitti."

Buhari ve Müslim, İbn Ömer *radiyallahu anh*'dan naklettiler ki: İbn Ömer dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Geceleyin kadınların mescidlere gitmesine engel olmayınız." İbn Ömer'in kabilesinden birisi dedi ki:

"Vallahi biz fesada sebep olacak kişileri oraya bırakmayız." İbn Ömer bunu söyleyen kişinin göğsüne vurdu ve:

“Ben sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hadis söylüyorum, sen ise hâlâ kendi fikrini söylüyorsun.” dedi.

Buhari ve Müslim, Abdullah b. Burde’den şöyle naklettiler: Abdullah dedi ki:

“Abdullah b. Mugaffel *radiyallahu anh*, sapanla taş fırlatan bir adam gördü. Onu bu işten yasaklayarak “Şüphesiz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sapanla taş atmaktan nehyetti ve buyurdu ki:

“Şüphesiz o av avlamaz, düşman yaralamaz; lakin o göz çıkarır, diş kırar.” dedi. Abdullah b. Burde *radiyallahu anh* dedi ki:

Abdullah b. Mugaffel *radiyallahu anh* bu adamı yine sapanla taş fırlatırken gördü de ona:

“Ben sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hadis naklettiğim halde sen hâlâ sapanla taş atıyorsun. Vallahi seninle (bunu terk edinceye kadar) ebediyen konuşmam.” dedi.”

Buhari ve Müslim, İmran b. Husayn *radiyallahu anh*’ın şöyle dediğini naklettiler:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Hayâ bütünüyle hayırdır.” Beşir b. Ka’b dedi ki:

“Şüphesiz biz bazı kitaplarda, hayânın bir kısmını sekinet ve vakar, bir kısmını da zayıflık olarak bulduk.” İmran *radiyallahu anh* sinirlendi, hatta gözleri kızardı ve dedi ki:

“Ben sana Rasûlulah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hadis söylüyorum, sen ise ona karşı geliyorusun.”

Başka bir rivayette de İmran dedi ki:

“Ben sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hadis naklediyorum, sen ise kendi okuduğun kitaplardan bir şeyler söylüyorsun.”

Beyhaki ve Hakim, Hasan Basri *radiyallahu anh*’dan naklettiler. Hasan dedi ki:

İmran b. Husayn *radiyallahu anh*, Nebimiz Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hadis naklederken, oradaki dinleyiciler içerisinde bulunan bir kişi İmran’a dedi ki:

“Ya Eba Nuceyd! Sen bize Kur’an’dan bahset.” İmran dedi ki:

“Sen ve arkadaşların Kur’an okuyorsunuz. O halde bana namazın içindeki hareketler ve namazın kaç vakit, kaç rekât olduğu hususunda Kur’an’dan bir bilgi verebilir misiniz? Bana; altının zekâtı, ineğin zekâtı, devenin zekâtı ve çeşitli malların nerelerden alınıp nerelere verile-

ceği hakkında Kur'an'dan bir bilgi verebilir misiniz? Lakin ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bunları haber vererek zekâtın bundan bu kadar, bundan bu kadar farz kıldığında yanında idim. Siz ise o zaman yoktunuz. Bunları bu sebepten dolayı sizlere anlatıyorum." Adam İmran'a dedi ki:

"Sen beni bu bilgilerle aydınlattın, Allah-u Teâlâ da seni aydınlatsın." Hasan *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bu adam, Müslümanların âlimlerinden biri olarak vefat etmiştir."

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Sahabeden olsun tâbiinden olsun, herhangi bir kimseye Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir haber verildiği zaman o haberi kabul etmeyen, ona muhalif söz söyleyen ve bu sözü sünnet kabul etmeyen birisini bilmiyorum."

Daha sonra İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* Salim b. Abdullah'tan şu haberi nakletti: Salim *radiyallahu anh* dedi ki:

Ömer *radiyallahu anh* Kâbe'yi ziyaretten önce ve şeytan taşlamadan sonra güzel koku sürünmeyi yasaklamıştı. Bunun üzerine Aişe *radiyallahu anhâ* şöyle dedi:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ihrama girmeden ve ihramdan çıkıp Kâbe'yi tavaf etmeden önce elimle koku sürdüm." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti uyulmaya daha layıktır.

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Salim *rahmetullahi aleyh*, hilafetinde bu şekilde fetva veren dedesi Ömer *radiyallahu anh*'ın sözünü terk etti ve Aişe *radiyallahu anhâ*'nın verdiği haberle amel etti."

Salim *rahmetullahi aleyh* bu davranışıyla, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den nakledilen sünnetlere itirazsız bir şekilde uymanın gerekli olduğunu ortaya koymuştur. İşte biz tâbiinden sonra da bu şekilde davranan kişilerle karşılaştık, onlar bütünüyle haberleri inceliyorlar, sünnet olanları ortaya çıkarıyorlardı. Bu sünnete kim tâbi olursa o övülüyor, kim karşı çıkarsa o da ayıplanıyordu.

Kim bu sünnetin yolundan ayrılırsa, bizim yanımızda, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı *radiyallahu anhum*'un ve ilim ehlinin yolundan ayrılmış bir kimse olarak nitelendirilir ve o kimse artık cehalet ehlinden sayılırdı.

Bu kitabın içerisinde bulunanların çoğunluğunu, İmam Şafii'nin hadislerden hüküm çıkarmak hakkındaki açıklamaları oluşturmuştur. Öyle ki İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*, zamanındaki Râfizî ve zındıkların sözlerinin yanlışlığını ispata çalışmakla birlikte, bu gibi bir zaruret sebebiyle sunduğu delilleri de sağlam bir şekilde ortaya koyma gayretinde olmuştur. Beyhaki *rahmetullahi aleyh* da bunlara sağlam ve güzel şeyler ekleyerek bu haberlerin devam etmesini sağlamıştır. Allah-u Teâlâ'nın izni ile, Beyhaki'nin kitabında ayrı ayrı tasnif etmiş olduğu bölümlerden bazı konuları alıp bunlara da ilave ederek, bu konuyu biraz daha açıklamaya çalışacağım.

Beyhaki kendi senedi Eyyub b. es-Sahtiyani'den nakletti. Eyyub *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Sen bir kişiye hadis naklettiğin zaman eğer o: "Bize bu gibi şeyleri anlatma, sen bize Kur'an'dan haber ver" derse; bil ki o şüphesiz sapıtmıştır."

İmam Evzai dedi ki:

"Sünnet Kur'an'ın üzerine hüküm koyucu olarak indirilmiştir. Ama Kur'an ise, sünnetin üzerine hüküm koyucu değildir."

Beyhaki *rahmetullahi aleyh* Eyyub *radiyallahu anh*'dan nakletti. Eyyub *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Mutarrıf b. Abdullah'ın yanında bulunan kişi ona dedi ki:

"Bize Kur'an'dan olmayan bir şeyi nakletmeyiniz." Mutarrıf *radiyallahu anh* dedi ki:

"Biz hadisi naklederek Kur'an'ı terk etmiş sayılmayız. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözünü naklederek, Kur'an'ı bizden daha iyi bilen bir kişinin sözünü bildiriyoruz. Böylece sonuçta Kur'an'ı kastediyoruz."

Buhari *rahmetullahi aleyh*, Mervan b. Hakem'den nakletti. Mervan şöyle dedi:

"Ben Osman ve Ali *radiyallahu anhumâ*'yı Mekke ve Medine arasında gördüm. Osman *radiyallahu anh*, hac ile umrenin birleştirilmesini nehyediyordu. Ali *radiyallahu anh* da:

"Ya Rabbi! Ben kıran haccı (hac ile umreyi beraber yapmak) için geldim" diyordu. Bunun üzerine Osman *radiyallahu anh* dedi ki:

"Sen benim insanları böyle yapmaktan yasakladığımı görüyorsun da hâlâ 'Ben bunu yapacağım' diyorsun." Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Hiçbir insanın sözünden dolayı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetini terk etmem."

Müslim, Süleyman b. Yesar'dan nakletti. Süleyman dedi ki:

Ebu Hureyre, İbn Abbas, Ebu Seleme b. Abdurrahman b. Avf *radiyallahu anh*, kocası öldüğünde hamile olan kadının hakkında şöyle konuştular. İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

"İki müddetin en uzununu bekler. Yani dört ay on gün içinde kadın doğum yaparsa, yine de bu müddetin dolmasını bekler. Bu müddeti dolduktan sonra evlenebilir." Ebu Seleme *radiyallahu anh* dedi ki:

"Kadın dört ay on günü doldurmadan önce doğum yaparsa iddeti son bulur." Ebu Hureyre *radiyallahu anh* dedi ki:

"Kardeşimin oğlu Ebu Seleme'ye katılıyorum." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zevcesi Ümmü Seleme *radiyallahu anhâ*'ya, bu konu hakkında soru sorulduğunda şöyle dedi:

"Sabiatü el-Eslemiyy, kocasının vefatından sonra doğum yaptı. Çok kısa bir süre sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gidip evlenmek için fetva istedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de ona izin verdi."

Beyhaki, Bera'dan nakletti. Bera *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Bizim kazanç için yaptığımız bazı işler ve uğraşlarımız olduğu için, hepimiz Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem'den aynı sayıda hadisleri işitiyor değildik. Lakin duyan kişi, duymayana aktardığı zaman hemen kabul ederdi. Çünkü sahabeler birbirlerine yalan konuşmazdı."

Beyhaki, Katade *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti: Katade dedi ki:

"Biri Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis naklettiği zaman, o kişiye denirdi ki:

"Sen bunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittin mi?" O kişi "Evet, işittim" veya "Bana yalan söylemeyen biri nakletti" derdi. Bizde onu yalanlamazdık. Çünkü biz, bir topluluk (sahabelerin) arasında yaşıyorduk ki bu topluluğun içerisinde ne bir yalan bilinir ne de söylenirdi."

Beyhaki, Malik yoluyla Reca'nın şöyle dediğini nakletti:

"Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emirlerine, hallerine ve bütün haberlerine uymaya çok önem verirdi. Hatta sünnete olan bu düşkünlüğünden dolayı aklına bir şey olacak diye korkulurdu."

Beyhaki Hasan Basri'den, o da Semre'den nakletti. Semre *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sesli okumanın yapıldığı namazlarda iki yerde sustuğunu hatırlıyorum. Birincisi; iftitah tekbiri aldıktan sonra, ikincisi ise Fatiha’yı okuduktan sonra...

İmran b. Husayn bu konuyu öğrenmek için Ubeyy b. Kab’a mektup yazdı. Ubeyy b. Kab dedi ki:

“Semre’nin söylediği doğrudur. Çünkü Semre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadislerini ezberleyen bir kimse idi.”

Beyhaki, Muhammed b. Sirin’den nakletti ki: Muhammed dedi ki:

İbn Abbas, insanlara zekâtı vermelerini emredince bundan kaçındılar ve vermeyi kabul etmediler. Çünkü bu kişiler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in fıtır zekâtını emrettiğini bilmiyorlardı. Bunun üzerine İbn Abbas Semre’ye dedi ki:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in fıtır zekâtı emrettiğini biliyor musun?” Semre dedi ki:

“Evet, biliyorum.” İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

“O halde bu halkına, bunu öğretmekten ve bildirmekten seni ne engelliyordu?”

Beyhaki dedi ki:

"İbn Abbas *radiyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in fıtır zekâtı emrini o şehir halkına bildirmediği için Semre'yi kınamıştı."

Buhari, Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Benden, velev ki bir ayet olsun, tebliğ ediniz ve hadislerimden de naklediniz. Bana yalan isnat etmeyiniz. Kim, bilerek bana yalan isnat ederse, ateşteki yerini hazırlasın."

Beyhaki İbn Mübarek'ten nakletti. İbn Mübarek *radiyallahu anh* dedi ki:

Ebu Asame, Ebu Hanife *radiyallahu anh*'a "Ben, bu kitaplarda olan görüşleri işittim. Şimdi sen bana hadisleri kimlerden dinlememi tavsiye edersin?"diye sordu. Ebu Hanife *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Sen, düşünceleri adil olan kişilerden hadis dinle. Şiiler bundan müstesnadır. Şüphesiz Şiilerin inançlarının aslı; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı *radiyallahu anhum*'un dalalette olduklarını kabul etmeleridir."

(İmam Ebu Hanife *rahmetullahi aleyh*'in bu sözü, benim hutbe kitabımda Şia hakkında naklettiğim görüşlerimden daha serttir.)

İmam Ebu Hanife sözüne devam ederek şöyle söyledi:

"... Kim, bir görev talebi için Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerini tam olarak yaşamayan bir devlet reisine başvursa, devlet reisi de o görevi bu kişiye verse, bu şahsın Müslümanların imamı (yani verdiği fetvalara uyulup önder edinilen bir kimse konumunda) olması caiz değildir."

İmam Beyhaki, Hermele b. Yahya'dan nakletti ki: Harmele dedi ki:

Şafii'yi şöyle derken işittim:

"Heva ve hevesine uyan topluluklar içinde, Râfizîlerden daha çok yalan yere insanlara iftira eden kimse yoktur."

Beyhaki, Cabir b. Abdullah *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Cabir dedi ki:

Benim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işitmediğim bir hadisi, Ashab *radiyallahu anhum*'dan birinin işitmiş olduğu haberi bana ulaştı. Hemen devemi hazırlayıp eşyalarımı üzerine yükleyerek yola koyuldum. Bir ay yolculuk yaparak Şam'a vardım. Meğer bu kişi

Abdullah b. Üneys el-Ensari'ymiş. Ona dedim ki:

"Benim, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işitmemiş olduğum "zulüm" hakkındaki hadisi, senin bildiğin haberi bana geldi. Cidden, senden o hadisi işitmeden önce benim veya senin ölmenden çok korktum." Abdullah b. Üneys *radiyallahu anh* dedi ki:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittim, buyurdu ki:

"İnsanlar, çıplak ve sünnetsiz olarak haşrolunacaklardır." Biz dedik ki:

"Onların yanında bir şey mevcut değildir."

"Sonra onlara, duyacakları bir şekilde Allah-u Teâlâ nida eder: "Melik benim, Deyyan benim. Mazlumun hakkını zalimden almadan ne cennetlik cennete ne de cehennemlik cehenneme girecektir. Mazlumun istemiş olduğu hakkını, ben zalimden almadan ne cennetlik cennete ne de cehennemlik cehenneme girecektir, velev ki bu hak bir tokat olsun." Biz dedik ki:

"Ya Rasûlullah! Bizim malik olduğumuz hiçbir şeyimiz yokken, bu hak nasıl alınıp verilecek?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

“Sevaplar ve günahlarla... Yani Allah-u Teâlâ zalimin sevabından alıp, mazluma verecektir. Şayet zalimin sevabı yoksa, mazlumun günahından alıp zalime yükleyecektir.”

Beyhaki, Ata b. Ebu Rebah’tan nakletti. Ata şöyle dedi:

Ebu Eyyub, Ukbe b. Amir’in Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den işitmiş olduğu bir hadisi sormak için Ukbe’ye gitti. Zira o hadisi asıl bilen kişi hayatta değildi. Ukbe, Ebu Eyyub’un kendisini ziyaret ettiği bu sırada Mısır emiriydi. Ukbe, Ebu Eyyub’a dedi ki:

“Ey Ebu Eyyub! Seni buralara getiren sebep nedir?” Ebu Eyyub *radiyallahu anh* dedi ki:

“Benim gelmemin esas sebebi, senin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den işittiğin, mü’minin ayıbının örtülmesine dair hadis-i şerif’tir.” Mesleme (Ukbe) *radiyallahu anh* dedi ki:

“Evet. Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den işittim. Buyurdu ki:

“Allah-u Teâlâ, dünyada iken bir mü’minin ayıbını örtenin ahirette bir ayıbını örter.”

Ebu Eyyub *radiyallahu anh* bunu işitikten sonra bineğine binerek Mısır’dan ayrıldı. Öyle ki Mesleme’nin ona hazırlamış olduğu hediyeyi ancak Mısır dışında kendisine yetiştirilebildi.

Buhari ve Müslim, Salih b. Hayy yolu ile naklettiler ki: Salih dedi ki:

Ben İmam Şa'bi'nin yanında iken, ona Horasanlı biri dedi ki:

"Biz Horasan'da, bir adamın cariyesi çocuğunun annesi olunca, cariyesini azad edip sonra onunla evlendiği zaman, o adam bir hayvan hediye ediyor. Sonra bundan vazgeçip onu kullanıyor." İmam Şa'bi *radiyallahu anh* o adama dedi ki:

Ebu Burde b. Musu el-Eş'ariyy babasından (Ebu Musa'dan) haber verdi. Babası, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den şöyle işitmiş:

"Üç kısım insan vardır ki ecirleri iki kat verilir.

1- Sahip olduğu cariyesini güzelce terbiye eden, ona dinini güzelce öğreten, sonra onu azad ederek onunla evlenen.

2- Hem Allah-u Teâlâ'nın hakkını hem de efendisinin hakkını yerine getiren köle.

3- Kitap ehli olup da hem kendi peygamberlerine hem de son peygamber olan Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem***'e iman eden, ona tabi olan kişi."**

İmam Şa’bi o kişiye dedi ki:

“Biz sana öyle bir bilgi veriyoruz ki bundan daha az bir bilgi almak için bizden bir kimse ta Medine’ye yolculuk yapardı.”

Beyhaki, Said b. Müseyyeb'in şöyle dediğini nakletti:

“Bir hadisi elde etmek için günlerce, gece gündüz yolculuk yapardım.”

Beyhaki, Zuhri’den nakletti. Zuhri şöyle dedi:

Urve b. Zübeyr, bir hadiseyi anlattıktan sonra:

“Sen yalan söyledin” denildi. Urve dedi ki:

“Ben yalan söylemedim ve yalan söylemem de. Yalancıların en yalancısı doğru söyleyenleri yalanlayanlardır.”

Beyhaki, Osman b. Sekil’den nakletti. Osman şöyle dedi:

İmam Ahmed b. Hanbel *radiyallahu anh*’a dedim ki:

“Falan kişi Veki’, İsa b. Yunus ve İbn Mübarek hakkında laf atıyor.” İmam Ahmed dedi ki:

“Esas yalancılar, doğruyu söyleyenleri yalanlayanlardır.”

Müslim, İbn Sirin *radiyallahu anh*’ın şöyle dediğini nakletti:

"İnsanların, hadisin senedi hakkında soru sormadığı bir zaman gelip geçti. Ne zaman ki fitneler çıkmaya başladı, hadislerin senedinin araştırılmasına başlandı. Hadis âlimleri baktılar ve kim sünneti yaşıyor, yaşatıyorsa onun hadisini aldılar. Kim de bid'at ehli ise onun hadisini terk ettiler."

Beyhaki, Malik'den nakletti. Malik dedi ki:

Ömer b. Abdulaziz *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sünnet koydu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra Hulefa-i Raşidin de sünnet koydu. Allah'ın kitabını tasdik etmek için bu sünnetleri doğru olarak almak, hem Allah-u Teâlâ'ya olan itaatta ileri bir seviye, hem de Allah-u Teâlâ'nın dini üzere bir kuvvettir. Kim sünnetle hidayet bulursa gerçekten hidayete ermiş, kim sünnetten yardım görürse gerçekten yardım görmüş demektir. Ve kim de sünnete muhalefet ederse, mü'minlerin yolundan başka bir yola sapmış demektir.

Allah-u Teâlâ buyurur ki:

"... Biz, onu döndüğü yere döndürürüz ve cehenneme atarız. Orası kötü bir dönüş yeridir." (Nisa: 115)

İCMANIN DİNDE DELİL OLMASININ BEYANI

Beyhaki, kendi senedi ile Müzeni'den veya Rebi' den nakletti ki: Müzeni veya Rebi' dedi ki:

"Biz, bir gün İmam Şafii'nin yanında iken, cübbesi, sarığı ve yünden izarı olan ve elinde de asası bulunan ihtiyar bir zat geldi. İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* ayağa kalkıp, elbisesini düzelterek tekrar yerine oturdu. İhtiyar zat selam verip oturdu. İmam Şafii de selamını alarak ihtiyar zata hürmetle baktı ve:

"Buyrun, arzunuz nedir?" dedi. İhtiyar zat dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'nın dininde delil olan şey nedir?" İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'nın kitabıdır." İhtiyar zat:

"Sonra hangi şeydir?" dedi. İmam Şafii *rahmetullahi aleyh*:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetidir." dedi. İhtiyar zat:

"Daha sonra hangi şeydir?" dedi. İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* bir müddet susup düşündü. İhtiyar zat, İmam Şafii'ye dedi ki:

"Sana, ümmetin ittifakını Kur'an'dan delillendirmek için üç gün mühlet veriyorum. Eğer

bulamazsan bundan dolayı Allah'a tevbe etmelisin." İmam Şafii' nin yüzünün rengi değişti. Sonra gidip üç gün dolmadan dışarı çıkmadı. Rebi' dedi ki:

"İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* üç gün sonra yanımıza çıktığında yüzü, elleri ve ayakları şişmiş bir vaziyette idi. O, bu haline rağmen oturdu. Çok geçmeden ihtiyar zat çıkageldi. Selam verdi ve oturdu. İmam Şafii'ye dedi ki:

"Bana istediğim cevabı ver." İmam Şafii dedi ki:

"Evet. Allah-u Teâlâ buyurur ki:

Eu'zubillahimineşşeytanirracim,

Bilmillahirrahmanirrahim.

"Kim kendisine doğru olan şey açıklandıktan sonra rasûlle tartışırsa ve mü'minlerin yolundan başka bir yola saparsa, onu döndüğü tarafa döndürürüz. Cehenneme atarız. Orası ne kötü bir dönüş yeridir.''

(Nisa: 115)

Allah-u Teâlâ bu ayette, mü'minlerin yolunu takip etmeyen kişiyi azaba çekeceğini bildirmektedir. Eğer mü'minlerin yolunu takip etmek farz olmasaydı, bu yolu takip etmeyen şahıs azaba uğratılmazdı." İhtiyar zat:

“Doğru söyledin” dedi ve kalkıp gitti. İhtiyar gittikten sonra İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Bu üç gün müddetinde, her gün Kur’an’ı üç sefer okuyup taradım ve bu ayeti buldum.”

Beyhaki ve Darimi Muaz b. Cebel *radiyallahu anh*’dan naklettiler ki: Muaz *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* beni, Yemen’e gönderdiği zaman buyurdu ki:

“Ya Muaz! Sen bir mesele ile karşılaştığın zaman nasıl hüküm verirsin?” Dedim ki:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünneti ile hükmederim.” Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

“O meseleyi rasûlün sünnetinde de bulamazsan ne ile hükmedersin?” Dedim ki:

“O zaman kendi görüşümle içtihat ederim. O meselenin aslını çözmeden bırakmam.” Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: (Göğsüme vurarak)

“Rasûlullah’ın elçisini, Rasûlullah’ı razı edecek şekilde başarılı kılan Allah-u Teâlâ’ya hamd olsun.”

Beyhaki, Darimi ve Hakim, Abdullah b. Ebu Yezid’den naklettiler ki: Abdullah dedi ki:

İbn Abbas *radiyallahu anh*'ı gördüm ki; kendisine herhangi bir mesele sorulduğu zaman Allah'ın kitabında bulduğu şeyle hükmediyordu. Şayet Allah-u Teâlâ'nın kitabında bulamazsa Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde olan şeyle hükmediyordu. Şayet hem Kur'an'da hem de sünnette bulamazsa, o zaman Ebu Bekir ve Ömer *radiyallahu anhumâ*'nın sözlerine göre hükmediyordu. Şayet bu meselenin hükmünü ne Kur'an ne sünnet ne de Ebu Bekir ve Ömer'in sözlerinde bulamazsa, o zaman kendi görüşüne göre içtihat ederdi.

Beyhaki Malik'in şöyle dediğini nakletti:

Rabia şöyle dedi:

"Allah-u Teâlâ Kur'an'ı Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e indirdi. Kur'an'da rasûlünün sünneti için yer ayırdı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de sünnet koydu. Sünnetinde de içtihat için yer ayırdı."

Beyhaki, Mesruk *radiyallahu anh*'dan nakletti. Ömer *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde içtihat için ayırdığı şeyler, insanları cehaletten sünnete döndürmek içindi."

Buhari ve Müslim, Ali b. Umeyye'nin şöyle dediğini nakletti:

Ömer *radiyallahu anh*'a dedim ki: "Kur'an'da

"Şayet kâfirlerin size zarar vermesinden korkuyorsanız namazı kısaltmanızda, sizin üzerinize bir günah yoktur" (Nisa: 101) buyuruluyor. Oysa bugün insanlar emin bir ortamdadır. (Namazı kısaltmalarına gerek var mıdır?)" Ömer *radiyallahu anh* bana dedi ki:

"Bu ayeti ben de senin anladığın gibi anlamıştım da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e sordum. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Bu, Allah-u Teâlâ'nın sizin üzerinize bağışlamış olduğu bir sadakasıdır. Bu sadakayı kabul ediniz."

Sahabeler *radiyallahu anhum* bu ayetten, korku ortadan kalkınca namazı kısaltmanın hükmünün de ortadan kalkacağını zannettiler. Bu anlayış, bunun her hâlükârda Allah-u Teâlâ'nın bir ruhsatı olduğunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kendilerine bildirinceye kadar onlarda devam etti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in buyruğu ile bunu kabul ettiler.

Beyhaki, Umeyye b. Abdullah b. Halid'den nakletti ki: Umeyye, Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh*'a dedi ki:

“Biz, mukim iken kılacağımız namazı ve korku namazını Kur’an’da buluyoruz. Fakat seferilik (yolculuk) namazını bulamıyoruz.” İbn Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

“Ey kardeşimin oğlu! Şüphesiz Allah-u Teâlâ Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i bize rasûl olarak gönderdi. Biz bir şey bilmiyoruz, sadece Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yaptıklarını gördüğümüz gibi alıyoruz, uyguluyoruz.”

Beyhaki İbn Ömer *radiyallahu anh*’dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kur’an ayetlerinden bazısı bazısını neshettiği gibi, benim hadislerimden de bazısı bazısını nesheder.”

Beyhaki, Zübeyr b. Avvam *radiyallahu anh*’dan nakletti ki:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir söz buyurduğu zaman, bu sözün hükmü bir müddet devam ederdi. Daha sonra Kur’an ayetlerinden bazısı bazısını neshettiği gibi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in buyurduğu bir söz de daha önceki buyruğunu neshederdi.”

Beyhaki, Mekhul’un şöyle dediğini nakletti:

“Kur’an’ın sünnete olan ihtiyacı, sünnetin Kur’ an’a olan ihtiyacından daha fazladır.”

(Yani sünnet Kur'an'ı açıklayıcı bir durumda olduğu için Kur'an sünnete daha muhtaçtır.) Bu haberi Said b. Mansur da nakletmiştir.

Beyhaki, Yahya b. Kesir'den nakletti ki: Yahya şöyle dedi:

"Sünnet, Kur'an üzerine bir hüküm koyucu olarak inmiştir. Oysa Kur'an, sünnet üzerine bir hüküm koyucu olarak inmiş değildir." Bunu Darimi ve Said b. Mansur da naklettiler.

Beyhaki dedi ki:

"Yukarıda zikredilen hadisten "Sünnet Kur'an'a muhalif olabilir" şeklinde bir anlaşılma çıkarılmamalıdır. Bu hadisin manası, sünnetin Kur'an'ı açıklayıcı olması yönüyle ele alınmalıdır. Allah-u Teâlâ bunu kitabının şu buyruğu ile belirtmiştir:

"Sana zikri *(Kur'an'ı)*, **insanlara açıklayasın diye indirdik...." (Nahl: 44)**

Kur'an'da aslı bulunmayan şeyi açıklayıcı olan sünnettir. Bu sebeple sünnetler Kur'an'a hiçbir zaman muhalif değildir."

Ben ise bu konuda şunu söylemek isterim:

Kur'an'ın sünnete olan ihtiyacından şu mananın anlaşılması gerekir:

Şüphesiz sünnet, Kur'an'ın mücmel (kapalı) ayetlerini açıklayıcı ve ayırıcı bir niteliktedir. Zira Kur' an'da bazı gizli, kapalı durumların olduğu kesindir. İşte Rasûlullah'a indirilen Kur'an, bilinen derinliklerinin, gizliliklerinin anlaşılması için, açıklaması açısından sünnete muhtaçtır.

Sünnetin Kur'an üzerine hüküm koyucu olmasından da şu mananın anlaşılması gerekir:

Her ne kadar az söz ile çok şeyi kastetme açısından sünnet Kur'an'ın seviyesine çıkmasa da Kur' an sünnet için açıklayıcı ve hüküm koyucu değildir. Çünkü sünnet, kendiliğinden açık ve anlaşılırdır. Sünnet, Kur'an için bir açıklayıcı durumundadır. Açıklayıcı durumunda olan şeyin, açıklanan şeyden daha açıklayıcı, daha anlaşılır, daha geniş olması, her akıl sahibi tarafından bilinen bir gerçektir. Allah-u Teâlâ her şeyin en iyisini bilendir.

Beyhaki, Hişam b. Yahya el-Mahzumi'den şöyle nakletti: Sakif'ten bir kişi Ömer *radiyallahu anh*'a geldi. Ona, hayızlı bir kadın hakkında soru sorarak dedi ki:

"Kâbe'yi ziyaret esnasında hayız gören bir kadın, temizlenmeden Kâbe'den çıkabilir mi?" Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

"Hayır, temizleninceye kadar çıkamaz." Sakifli adam Ömer *radiyallahu anh*'a dedi ki:

"Böye bir kadın hakkında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem,* senin verdiğin fetvanın tam tersine fetva verdi." Ömer *radiyallahu anh* ona doğru kalktı, kırbaçla vurarak dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in fetva verdiği bu konuda niçin fetva soruyorsun?" (Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir konuda hüküm verdiği zaman, bu hükme uyulur, artık Ömer *radiyallahu anh*'dan fetva istenmez)

Beyhaki İbn Huzeyme'den nakletti. Yahya şöyle dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haberi sahih olduğu müddetçe hiçbir kimsenin onun tersine görüş beyan etmeye hakkı yoktur."

Beyhaki Yahya b. Adem'den nakletti ki: Yahya şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir sözü varsa, başka bir kimsenin sözüne ihtiyaç kalmazdı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bıraktığı sünnetin nesholmadığını bildirmek için Rasûlullah'ın sünneti, Ebu Bekir'in sünneti, Ömer'in sünneti denilirdi. (Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti nesholsa idi, Ebu Bekir ve Ömer *radiyallahu anhum* zaten bunları yapmazdı.)

Beyhaki, Mücahid *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Mücahid şöyle dedi:

"Herhangi bir kişinin sözü alınır da terk edilir de… Ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözü bundan müstesnadır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözü hep alınır.

EBU HANİFE (R.A)'NİN SÜNNET HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

Beyhaki, İbn Mübarek'ten nakletti ki: Abdullah b. Mübarek şöyle dedi:

Ebu Hanife *rahmetullahi aleyh*'den işittim, diyordu ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den herhangi bir şey geldiği zaman bunun, başımın gözümün üstünde yeri vardır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı *radiyallahu anhum*'dan herhangi bir şey gelirse, onların sözünü seçeriz. Tabiinden herhangi bir şey gelirse, biz de onlar gibi görüşler öne süreriz."

FETVA VERMEDE SÜNNETİN ÖNEMİ

Müslim, Ebu Mes'ud el-Ensari'den nakletti ki: Ebu Mes'ud *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Bu kavme, onlardan Allah'ın kitabını en iyi okuyanları imam olur. Eğer Kur'an okumada eşit iseler onların sünneti iyi bilenleri imam olur. Şayet sünneti bilmede eşit iseler o zaman onlardan hicreti ilk önce yapanlar imam olur."

Beyhaki, Ebu Bahtari'den nakletti. Ebu Bahtari dedi ki:

Ali *radiyallahu anh*'a:

"Abdullah b. Mes'ud *radiyallahu anh* hakkında bize bilgi verin" dendi. Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"İbn Mes'ud *radiyallahu anh* Kur'an ve sünneti bilirdi, onlarla yetinirdi. Zaten bunları bilen kişinin başka ilme ihtiyacı yoktur."

Beyhaki, Ali b. Ebu Talib'den nakletti ki:

Ali *radiyallahu anh* hüküm veren bir kadıya, onun yanından geçerken dedi ki:

"Nâsihi, mensûhtan ayırt edebiliyor musun?" Kadı dedi ki:

"Hayır, ayırt edemiyorum." Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bu halde olursan hem kendin helak olursun, hem de insanları helak edersin."

Beyhaki dedi ki: İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* şöyle dedi:

“Kur’an’da bulunan nâsih ile mensûh; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bildirmiş olduğu haberle, zaman itibarıyla birinin birinden daha sonra olmasıyla, son olarak bildirilen hükmün önceki hükmü ortadan kaldırmasıyla ve hadis ile icmayı bilen âlimlerin bildirmesi ile tanınır, bilinir. Allah-u Teâlâ’nın kitabındaki nâsihin çoğu, ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünneti ile tanınır ve bilinir.”

Beyhaki, Abdullah b. Mübarek’ten nakletti ki: Abdullah’a şöyle denildi:

“Bir kişi ne zaman fetva verebilir?” Abdullah *radiyallahu anh* dedi ki:

“Kişi, Kitap ve sünneti bildiği, Kitap ve sünnetten hüküm çıkarmaya kabiliyeti olduğu zaman fetva verebilir.”

Beyhaki, Cündüb b. Abdullah’tan nakletti. Cündüb dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kim kendi reyi (görüşü) **ile Kur’an hakkında bir görüş bildirirse, bu kişi görüşü isabet etse bile hataya düşmüş demektir.”**

Beyhaki, İbrahim et-Teymi'den şöyle nakletti:

Ömer *radiyallahu anh* İbn Abbas *radiyallahu anh*'a bir mektup göndererek dedi ki:

"Kitabı, rasûlü ve kıblesi bir olan bu ümmet nasıl olur da ihtilafa düşer?" İbn Abbas cevaben dedi ki:

"Ya emire'l mü'minin! Bize Kur'an nazil oldu, biz de onun ne için indiğini bilerek okuduk, belledik. Bizlerden öyle kavimler, topluluklar gelecek ki Kur'an'ın ne için indiğini bilmeden onu okuyacaklar. Her grubun bu ayetten ayrı ayrı görüşleri olacaktır. Farklı farklı olduğunda ihtilafa düşeceklerdir. İhtilafa düşünce birbirleriyle savaşacaklardır."

Evet, bunlardan anlaşılıyor ki Kur'an'dan doğru hüküm çıkarmak için ayetlerin sebebi nuzulünün (ne için indiğinin) bilinmesi gerekmektedir. Bunlar da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerinin bilinmesi ile mümkündür.

Beyhaki ve Darimi Şa'bi *radiyallahu anh*'ın şöyle dediğini nakletti:

Ömer *radiyallahu anh* Şureyh'e mektup ile bildirdi ki:

“Bir mesele hakkında fetva vermen gerektiğinde Allah’ın kitabında olan hükme bak, meseleye bunu uygula, eğer Kur’an’da bir şey bulamazsan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetiyle hükmet, eğer sünnette de bir şey bulamazsan salih kişilerin (sahabelerin) ve âdil imamların görüşlerine göre hüküm ver. Eğer bunlardan da bir şey bulamazsan o zaman kendi görüşünle içtihat edersin.”

Beyhaki ve Darimi İbn Mes’ud’dan naklettiler ki:

İbn Mes’ud *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Sizden kim bir olaya hüküm verme durumu ile karşı karşı kalırsa, Allah-u Teâlâ’nın kitabında bulunan kanunlarla hükmetsin. Allah-u Teâlâ’nın kitabında bir şey bulamazsa, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hüküm verdiği şekilde hükmetsin. Eğer Allah’ın kitabında ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde yok ise, salih kişilerin (sahabelerin) verdiği hükümle hükmetsin. Eğer bunda da hüküm yoksa o zaman kendisi içtihat etsin. “

Yine Beyhaki ve Darimi, İbn Abbas *radiyallahu anh*’ın şöyle dediğini naklettiler:

“Kim, Allah’ın kitabında ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde, aslı olmayan

şeyleri ihdas ederse (çıkarırsa), Allah'la karşılaştığı zaman ne hal üzere olduğunu bilemez."

Beyhaki Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti. Abdullah dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Arzusu benim getirdiğime tâbi olmadıkça hiç biriniz gerçekten iman etmiş olmaz."

Beyhaki ve el-Lâlekâi sünnetinde, Ömer *radiyallahu anh*'dan naklettiler. Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

"Ashabu'r-reyden (kendi görüşlerini bildirenlerden) uzak durun. Onlar şüphesiz sünnetin düşmanlarıdırlar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerini ezberlemek ve bunlara tabi olmak onlara ağır geldi de kendi görüşlerine göre hüküm verdiler. Bundan dolayı da hem kendileri sapıttılar hem de insanların sapmalarına sebep oldular."

Beyhaki ve Ebu Ya'la, Ömer *radiyallahu anh*'dan şöyle naklettiler:

"Ey insanlar! Din üzerinde reye (kendi görüşünü bildirenleri) kötüleyiniz. Benim kendi görüşümle Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emrine karşı geldiğim bir gün vardır. Bunu ya-

parken de haktan ayrılmak düşüncesinde değildim. Bugün, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Mekkeli müşriklerle yaptığı bir anlaşmadan dolayı, Müslümanlardan olan Ebu Cendel'i, Medine'ye almayıp geri çevirme günü idi.

Anlaşma yapılırken şöyle oldu: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Bismillahirrahmanirrahim yazınız." Müşrikler dediler ki:

"Bizim, senin söylediğin şeyleri kabul ettiğimizi mi görüyorsun da böyle yazdırıyorsun? Sen 'Bismikellahümme' diye yazdır." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buna razı oldu, ben ise karşı geldim. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Ben kabul ettikten sonra sen niçin karşı geliyorsun." Bunun üzerine onu kabul ettim.

Beyhaki, Ali *radiyallahu anh*'dan nakletti. Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Şayet bu din akıl ve rey ile olsaydı, mestlerin altı meshedilmeye üstünden daha layık olurdu. Lakin ben, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i mestlerin üstünü meshederken gördüm."

Beyhaki İbn Ömer'den nakletti ki: Abdullah *radiyallahu anh* "İnsanlar, sünnete tâbi oldukları müddetçe doğru yoldadırlar." dedi.

Beyhaki, Urve'den nakletti. Urve *radiyallahu anh* dedi ki:

"Dinin kıvamı; icaplarının yerine getirilmesi ve sünnetlere tabi olmakla mümkündür."

Beyhaki, Amir'den nakletti ki: Amir şöyle dedi:

"Sizler, ancak sünnetleri terk edince helak olursunuz."

Beyhaki, Şureyh'ten nakletti. Şureyh dedi ki:

"Ben, amellerimi, bütün yaşantımı sünnetlere göre düzenler ve yaşarım."

Beyhaki, Evzai *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Evzai şöyle dedi:

"Sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisi ulaşırsa, ondan başkasına tâbi olmaktan ve o gelen şeye göre hayatını düzenlemekten sakın. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah-u Teâlâ'dan olan şeyleri tebliğ etmekteydi."

Beyhaki, Süfyan es-Sevri *radiyallahu anh*'ın şöyle dediğini nakletti:

"Hadis ilmi, ilmin hepsidir."

Beyhaki, Osman b. Amr'dan nakletti ki: Osman şöyle dedi:

"Bir adam, Malik'e soru sordu. İmam Malik de o kişiye dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle şöyle buyurdu." Adam, İmam Malik'e dedi ki:

"Sen de aynı görüşte misin?" İmam Malik o şahsa Allah-u Teâlâ'nın şu ayetini okudu: **"Rasûlün buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar." (Nur: 63)**

Beyhaki İbn Vehb'den nakletti ki: İmam Malik şöyle dedi:

"Âlimlerin fetvasından dolayı, "Bunu niçin böyle söyledin" denilmezdi. Çünkü bu âlimler nakledilen hadislerle amel eder, bunlara göre hayatlarını düzenler ve bu hadislere razı olurlardı."

Beyhaki, İshak b. İsa'dan nakletti. İshak dedi ki:

İmam Malik *radiyallahu anh*'ı dinde delilsiz tartışmayı ayıplarken işittim. O diyordu ki:

"Bize biri, diğerine tartışmada daha mücadeleci kişiler geldikçe, onlar bizi Cebrail *aleyhisselam*'ın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e getirdiği (Kur'an) hakkında şüpheye sevk ederlerdi."

Beyhaki, İbn Mübarek'ten nakletti ki: İbn Mübarek dedi ki:

"Senin güvendiğin, dayandığın, itimat ettiğin şeyler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisleri olsun."

Beyhaki, Yahya b. Daris'ten nakletti ki: Yahya şöyle dedi:

Süfyan'a bir adam gelmişti. O'na sordu:

"Sen Ebu Hanife'nin neyini kınıyorsun?" Süfyan adama dedi ki:

"Ebu Hanife'nin şu sözünü işittim. O diyordu ki:

"Bir meselede ilk hüküm kaynağı olarak Allah'ın kitabını alırım, şayet bunda bir şey bulamazsam Rasûlullah'ın sünnetini alırım. Şayet hem Kitap'ta hem de sünnette bulamazsam ashabın *radiyallahu anhum* sözlerine bakar, dilediğimi seçerim, dilediğimi de bırakırım. Ashabın sözlerinden dışarıya çıkmam. Ne zaman ki bu işin nihayeti, İbrahim'e, Şa'biye, İbn Sirin'e, Hasan'a, Ata'ya ve İbn el-Müseyyeb (daha bazı kişileri de saydı) gibi tabiinden olan kişilerin içtihadına dayanırsa, ben de onların içtihat ettiği gibi içtihat ederim."

Beyhaki Rebi'den nakletti ki: Rebi' şöyle dedi:

Bir gün İmam Şafii bir hadis nakletti. Toplulukta bulunan birisi dedi ki: "Ey Eba Abdullah! Bunu sen de kabul ediyor musun?" İmam Şafii *rahmetullahi aleyh:*

"Ne zaman ben size Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sahih bir hadis nakleder de

buna rağmen o hadisi ben almazsam, aklımın gitmiş olduğunu anlayın”dedi.

Beyhaki, Rebi’den nakletti. Rebi' dedi ki:

“İmam Şafii’yi şöyle derken işittim:

“Siz benim kitabımda, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetine muhalif bir şey bulursanız, Rasûlullah’ın sünnetini alınız, benim söylediğimi de bırakınız.”

Beyhaki, Mücahid’den şöyle nakletti:

“Allah-u Teâlâ’nın kitabında: **“... Şayet herhangi bir şey hususunda anlaşmazlığa düşerseniz onun hükmünü Allah’a götürün...**” kavlinde; “Allah’a götürün” ‘’Allah-u Teâlâ’nın kitabına başvurun” ve “Rasûlüne götürün” “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetine başvurun” demektir, diye açıkladı.”

Beyhaki ve Darimi, Ebu Zerr *radiyallahu anh*’dan naklettiler ki: Ebu Zerr *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize; insanlara iyiliği emretmemizden, kötülüklerden sakındırmamızdan ve onlara sünnetleri öğretmemizden vazgeçmememizi emretti.”

Beyhaki, Ömer *radiyallahu anh*’dan nakletti. Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

“Kur’an’ı öğrendiğiniz gibi farzları, sünnetleri ve lisanı da öğreniniz.”

Beyhaki, İbn Mes'ud'dan nakletti. Abdullah b. Mes'ud dedi ki:

"Ey İnsanlar! Size, kaldırılmadan önce ilmi tavsiye ederim. Şüphesiz ilmin kaldırılması da ilim ehlinin ölümünden dolayı olacaktır. Size bid'atlerden sakınmanızı ve lafla edebiyat yapanların yolunu takip etmemenizi tavsiye ederim."

"Bu ümmetimin içerisinde öyle topluluklar olacak ki onlar Allah'ın kitabına davet ettiklerini, çağırdıklarını iddia edecekler fakat kendileri onu terk edip arkalarına atacaklardır." Bunu Darimi de nakletmiştir.

Beyhaki, Süleyman et-Teymi'den nakletti ki: Süleyman dedi ki:

"Ben, Ebu Osman, Ebu Nadra, Ebu Mecliz ve Halid el-Eşec ile beraberdim. Birlikte hadis ve sünnet hakkında konuşuyorduk. Onlardan bazısı dedi ki:

"Şayet biz Kur'an'dan bir sûre okusaydık bunlardan daha faziletli olurdu." Ebu Nadra dedi ki:

Ebu Said el-Hudri *radiyallahu anh* dedi ki:

"Hadisi müzakere etmek, Kur'an okumaktan daha efdaldir." Ben de dedim ki:

"İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* bu şekilde bir söz söyledi. "İlim talep etmek, nafile namaz kılmaktan daha faziletlidir. Çünkü Kur'an okumak nafile, hadisi bellemek ise farz-ı kifaye bir ibadettir. Allah-u Teâlâ en iyi bilendir."

Beyhaki, Süfyan es-Sevri *radiyallahu anh*'dan nakletti. Süfyan dedi ki:

"Öğrendiği şeyleri yaşamak ve yaşatmak niyetiyle hadis öğrenmekten daha faziletli bir amel bilmiyorum." İbn Mübarek de bu sözün bir benzerini söylemişti.

Beyhaki, Halid b. Yezid'den nakletti. Halid dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerine gösterilen saygının, Allah-u Teâlâ'nın kitabına karşı gösterilen saygı gibi olması lazımdır."

Beyhaki dedi ki:

"Burada kastedilen saygı; hadisin değerinin bilinmesi, ona olan hürmetin büyüklüğü ve ona tâbi olmanın farz olmasıdır."

Beyhaki, Şafii *rahmetullahi aleyh*'den nakletti. İmam Şafii şöyle dedi:

"Hadis âlimlerinden bir kişiyi gördüğümde, sanki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabından *radiyallahu anhum* birisini görmüş gibi oluyorum."

Beyhaki, İsmail b. Üneys'den nakletti. İsmail şöyle dedi:

"İmam Malik *rahmetullahi aleyh* bir hadis nakletmek istediği zaman abdest alır, yatağının ortasına oturur, sakalını düzeltir, vakar ve heybetini koruyarak edepli bir şekilde hadis naklederdi. Kendisine böyle yapmasının sebebi sorulunca derdi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisini yüceltmeyi seviyor ve abdest almaksızın hadis de nakletmiyorum."

Ve İmam Malik *rahmetullahi aleyh* yolda, ayakta ve acele olarak hadis nakletmeyi de kötü görür ve derdi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den nakletmek istediğim hadisi, anlayarak ve düşünerek nakletmeyi severim.

Beyhaki, Malik'ten nakletti ki:

"Bir adam Said b. Müseyyeb'e gelerek bir hadis hakkında soru sordu. Said *radiyallahu anh* bu sırada hasta idi ve hastalıktan dolayı yatakta yatmakta idi. Hemen doğruldu ve oturdu, hadisi nakletti. Adam Said'e dedi ki:

"Sana zahmet vermek istemedim." Said *radiyallahu anh* adama dedi ki:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadisini yatarak nakletmeyi kötü gördüğüm için kalktım.”

Beyhaki, Ameş’ten nakletti ki:

“Ameş, abdestsiz olduğunda ve abdest almak için su da bulamadığında, bu şekilde hadis nakletmek istediği zaman teyemmüm ederdi.”

Ameş, Dırar b. Mürre’den nakletti. Dırar şöyle dedi:

“Sahabe *radiyallahu anh*, abdestsiz olarak hadis nakletmeyi kötü görür ve uygun bulmazdı.”

Beyhaki, Katade’den nakletti. Katade *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Abdestsiz olduğumuz zaman Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*‘den hadis nakletmeyi iyi görmezdik.”

Beyhaki, Beşir b. Haris’ten nakletti. Beşir şöyle dedi:

“Bir adam, Abdullah b. Mübarek *radiyallahu anh* ile yürürken hadis hakkında soru sordu. İbn Mübarek *radiyallahu anh* dedi ki:

“Bu, ilme saygı göstermek değildir.”

Beyhaki, İbn Mübarek’ten nakletti. Mübarek dedi ki:

“İmam Malik’in yanında idim. O, hadis naklediyordu. Bu sırada bir akrep gelerek İmam Malik’i on altı yerinden soktu. Her sokuşunda,

İmam Malik acıdan rengi değiştiği halde sabrediyor ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadisini yarıda kesmiyordu. Ne zaman ders bitip insanlar oradan ayrılınca dedim ki:

"Sende, hayret edilecek bir hal gördüm." İmam Malik dedi ki:

"Evet, sabredip hadisi yarıda kesmememin sebebi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerine saygı gösterdiğimden dolayıdır."

Beyhaki, Abdullah b. Ömer radiyallahu anh'dan nakletti. Abdullah *radiyallahu anh* dedi ki:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir şey işittiğim zaman, onu ezberlemek için yazardım. Kureyş ise onları yazmayıp sadece onu ezberlememi istediler. Dediler ki:

"Sen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ne işitirsen yazıyorsun. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* senin gibi bir beşerdir. Hoşnutluk ve gazap anında da konuşur." İbn Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bir müddet durdum ve onlara Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu hadisini anlattım.

"Benden hadis yaz. Nefsim elinde olan Allah-u Teâlâ'ya yemin ederim ki buradan hak olan şey hariç başka bir şey çıkmaz." buyurarak eliyle ağzını işaret ettiler."

Bu hadisi Darimi ve Hakim de nakletmişlerdir.

Beyhaki, Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti. Ebu Hureyre *radiyallahu anh* şöyle dedi.

"Ensardan bir kişi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek:

"Ya Rasûlallah! Şüphesiz ben senden hadis dinliyorum fakat ezberleyemiyorum". Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Sağ elinden destek al." (Eliyle yazı için işaret etti.)" (Yani "Hadisi yaz çünkü yazmak ezberlemen için sana yardımcı olur" buyurdu.) Bu hadisi Tirmizi de nakletti.

Beyhaki ve Darimi Abdullah b. Dinar'dan nakletti ki: Ömer b. Abdulaziz *radiyallahu anh,* Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm'a mektup göndererek şöyle dedi:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerinden ve unutulmuş sünnetlerinden ne varsa hepsini araştırarak yaz. Çünkü ben, ilmin yok olmasından ve onun ehlinin gitmesinden korktum."

Beyhaki ve Darimi, Zuhri'den naklettiler ki: Zuhri *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bizim geçmiş âlimlerimiz "Sünnete tutunmak kurtuluştur" derlerdi."

Buraya kadar naklettiğim hadisleri, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerine

bağlı olmanın farz olduğunu belirten Beyhaki'nin kitabında geçen hadisler oluşturmuştur. Şimdi ise Allah-u Teâlâ'nın izni ile, sünnetlere bağlı olmanın farz olduğunu belirten diğer hadislerden bazılarını nakledeceğim.

Buhari ve Müslim, Enes ve Ömer *radiyallahu anhumâ*'dan şöyle naklettiler:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: **"Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, o benden değildir."**

Taberani, Evsat adlı kitabında İbn Abbas'tan nakletti. İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Benim halifelerime merhamet et."

Biz dedik ki:

"Ya Rasûlallah! Senin halifelerin kimlerdir?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Onlar öyle kimselerdir ki; benden sonra gelip benim hadislerimi yayan ve onları insanlara öğretenlerdir.

Ebu Nuaym *radiyallahu anh* Hilye adlı kitabında İbn Abbas'tan şöyle nakletti:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetimden her kim, benim sahih bir hadisimi yayar ve bu yaydığı hadisle bir sünnet diriltir ve bir bid'at ortadan kaldırırsa, işte o kimseye cennet vardır."

Ebu Ya'la ve Evsat kitabında Taberani, Ebu Bekir *radiyallahu anh*'dan naklettiler. Ebu Bekir *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Kim, ben söylemediğim halde bana yalan söz isnat ederse veya emrettiğim bir şeyi kabul etmezse, cehennemdeki evine hazırlansın."

İmam Ahmed, Bezzâr ve Taberani *radiyallahu anhumâ*, Zeyd b. Erkam'ın şöyle dediğini naklettiler:

"Abdullah b. Ziyad bana haber göndermişti. Ona gittim ve bana dedi ki:

"Senin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den naklettiğin şeyler nedir? Sen onun cennette bir havzı olduğunu söylüyormuşsun. Oysa biz onu Allah-u Teâlâ'nın kitabında bulamıyoruz." Zeyd b. Abdullah cevaben dedi ki:

"Muhakkak bunu bize Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurarak bildirdi ve havzı bize vaat etti."

Taberani Kebir adlı kitabında Süleymiy'den nakletti. Süleymiy şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Kim, ben söylemediğim halde bana yalan söz isnat ederse, ateşteki yerini hazırlasın. Ve kime de benden bir hadis ulaşır da onu kabul etmezse, o kişinin kıyamet gününde düşmanıyım. Size benden bilmediğiniz bir hadis ulaşırsa "Allah-u Teâlâ en iyi bilendir" deyiniz."

Taberani, Evsat kitabında Cabir *radiyallahu anh*'dan nakletti. Cabir *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kime benden sahih bir hadis ulaştırılır da onu yalanlarsa, o kişi üç şeyi yalanlamış olur:

1 - Allah-u Teâlâ'yı,

2 - Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem***'i,**

3 - Bu hadisi ulaştıran kişiyi."

Ebu Ya'la ve Evsat kitabında Taberani Enes'ten naklettiler ki: Enes *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kime benden faziletli bir şey ulaşır da onu tasdik etmezse, onun faziletine nail olmaz."

Ebu Ya'la Cabir b. Abdullah'tan nakletti. Cabir *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Sizden bir adam koltuğuna yaslanmış bir şekilde iken benden bir hadis nakledilir de o kişi buna karşı: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* **böyle bir şey söylemedi, sen bunu bırak da Kur'an'da olanı haber ver." der."**

Yukarıda sunulan bu hadis, senet açısından bize ulaşan beşinci yoldan bir nakildir. Daha önce dört yoldan Ebu Rafi, Mikdam İrbad b. Sariye ve Ebu Hureyşe kanalıyla nakledilmiştir.

Bu senet bakımından altıncı bir yolla Taberani, Halid b. Velid de nakletti. Halid *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Ya Halid! İnsanları namaza çağırmak için ezan oku!" Daha sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanlara öğle sıcağında namaz kıldırdı. Ayağa kalkıp şöyle buyurdu:

“Size, herhangi bir hak karşılığı olmaksızın anlaşma yapılan kişilerin mallarını helal kılmıyorum. Sizden bir adam, koltuğuna yaslanmış iken der ki: “Biz Allah’ın kitabında helal bulduğumuzu helal kabul eder, haram bulduğumuzu da haram kabul ederiz.” Dikkat edin! Ben size herhangi bir hak karşılığı olmaksızın, anlaşma yapılan kişilerin mallarını almayı helal kılmıyorum.”

Bu hadisi, senet bakımından yedinci yolla Ebu Tahir el-Hanvi’den olan haberi, Selefi Munteka adlı Kitabında Hammad b. Zeyd yolu ile, İbn Harun el-Abdıyy’den, o da Ebu el-Hudri’den nakletti ki: Ebu Said el-Hudri *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Bir adam rahat bir şekilde beni yalanlar ve der ki: ‘Bu sözü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* **söylemedi.’”**

Taberani Ebu Hazm’dan, o da Sehl b. Said el-Saidiy’den şöyle nakletti:

Sehl, kendi kavminden bir topluluğa Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadislerini naklediyordu. Bu esnada toplulukta bulu-

nanlardan bir kısmı kendi aralarında konuşmaya başladılar. Sehl *radiyallahu anh* bunlara kızarak şöyle dedi:

“Şunlara bakın! Ben bunlara Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadislerini anlatıyorum, bunlar ise kendi aralarında konuşuyorlar. Vallahi kendimle sizin aranızı ayırıp, bu şekilde olduğunuz müddetçe asla size dönmeyeceğim.” Sehl’e dedim ki:

“Şimdi nereye gidiyorsun?” Dedi ki:

“Allah’ın yolunda cihad etmeye gidiyorum.”

Ebu Ya’la sahih bir senetle İbn Abbas’tan nakletti. İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem:*

“Kim, bilmediği bir şey için bu Kur’an hakkında kendi görüşünü beyan ederse, kıyamet gününde o kişinin ağzına ateşten bir gem vurulur.” buyurdu.

Taberani Kebir adlı kitabında İbn Abbas’tan nakletti. İbn Abbas *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Kim, yeryüzündeki Allah’ın sultanını zelil etmek için yürürse, Allah-u Teâlâ o kişiye ahirette vereceği azapla beraber dünyada da onu hor ve hakir kılacaktır.

Musadded dedi ki: “Yeryüzündeki Allah’ın sultanı, Allah-u Teâlâ’nın kitabı ve Rasûlullah’ın sünnetidir.”

Tebarani Evsat adlı kitabında İbn Ömer *radiyallahu anh*'dan nakletti. İbn Ömer *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"İlim üç şeydir, bunlar da:

1- Okunan ve yaşanan Allah-u Teâlâ'nın kitabı Kur'an,

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti,

3- Bilmiyorum. (Yani; kişinin bilmediği bir meselede "bilmiyorum" demesidir.)"

Taberani, Huzeyfe b. Yeman *radiyallahu anh*'dan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle dediğini nakletti:

"Sizin üzerinize öyle bir zaman gelecektir ki, o vakit üç şey zor bulunan şeylerden olacaktır. Bunlar da:

1. **Helal para,**
2. **Kendisiyle dostluk edilecek arkadaş** (kardeş),
3. **Kendisiyle amel edilecek sünnet."**

İmam Ahmed, İmam b. Hüseyn *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: İmran dedi ki:

"Şüphesiz Kur'an indi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de sünnet koydu. Bu ikisi de kanun oldular. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Bunlara uyun. Vallahi bunlara uymazsanız dalalete düşersiniz."

İmam Bezzar ve İmam Ahmed b. Hanbel, Mücahid'den naklettiler. Mücahid *radiyallahu anh* dedi ki:

İbn Ömer *radiyallahu anh* ile sefere çıkmıştık. Bir vadiden geçerken İbn Ömer oradan saptı. Kendisine "Niçin böyle yaptın?" deyince şöyle cevap verdi: "Bu şeyi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yaparken gördüm. Ben de bunun için yaptım."

İmam Ahmed Enes b. Sirin'den şöyle nakletti:

"Biz Arafat'ta İbn Ömer'le beraberdik. O Arafat'tan Müzdelife'ye gittiğinde ben de onunla gittim. Arafat ile Müzdelife arasında bir vadiye gelince, dar bir geçitte İbn Ömer devesini çökertti. Biz de çökerttik. Biz onun namaz kılmak istediğini tahmin ettik. İbn Ömer'in hizmetçisi dedi ki: "Onu yolculuğundan alıkoyan namaz kılmak isteği değildir. O bana şöyle anlatmıştı: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu vadideki dar geçide gelince hacetini giderirdi." İşte İbn Ömer bu sebeple, bu yerde durup hacetini gidermeyi sevmektedir."

Bezzar, İbn Ömer *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti: "Ömer *radiyallahu anh* Mekke ile Medine arasında bir ağacın yanına geldiğinde, onun altında kaylule uykusu uyurdu ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de bu ağacın altına geldiği zaman kaylule uykusu uyuduğunu söylerdi.

Bezzar ve Ebu Ya'la, Zeyd b. Eslem'den İbn Ömer *radiyallahu anh* 'ın şöyle dediğini nakletti:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem'in* düğmelerini (yaka düğmelerini) çözük olarak gördüm."

Taberani Kitab-ı Kebirinde, Amr b. Şa'va el-Yafi'yy'den nakletti ki: Amr şöyle dedi:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdular:

"**1-** Allah-u Teâla'nın kitabı Kur'an'a ilave yapan,

2- Allah-u Teâlâ'nın kaderini (takdirini) yalanlayan,

3- Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı şeyleri helal kılan,

4- Benim soyumdan Allah'ın haram kıldığını helal kılan,

5- Sünnetimi terk eden,

6- Ganimetlerden iyi olanı kendine seçen,

7- Baskı (otorite) ile Allah-u Teâlâ'nın aziz kıldığını zelil, zelil kıldığını aziz kılan."

Taberani Kitab-ı Kebir'inde, İbn Abbas'tan nakletti. İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Ya Rasûlallah! Hakkında, Kur'an'da ve senin sünnetinde bir şey bulunmayan bir mesele arz edilirse ne yapmamızı emredersin?"

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Özel bir şahsın kendi görüşüyle karar vermeyip mü'minlerin ilimleriyle amel eden âlimlerinden bir şura ile karar veriniz."

Taberani Kitab-ı Evsat'ında sahih senetle Ali *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e dedim ki: "Hakkında ne emir ne de nehyedilen bir mesele arz edilirse ne yapmamızı emredersin?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Özel bir şahsın görüşü ile karar vermeyip fakihlerle, abidlerle müşavere edip (danışıp) **karar veriniz."**

Taberani Kitab-ı Evsat'ında Ömer *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetim içinde en korktuğum şey, bir adamın kalktıp da Kur'an'ı te'vil ederek Kur'an'da anlaşılması gereken manayı değiştirip Kur'an'ın kastetmediği manayı Kur'an'a yüklemeye kalkmasıdır."

İmam Ahmed ve Taberani Udayf b. Haris es-Simâliy'den naklettiler ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Bir kişi, dinde olmayan bir şeyi dindenmiş gibi gösterip her çıkardığında, onunla şüphesiz bir sünneti iptal etmiş olur."

Taberani ve Tarih'inde Buhari, İbn Abbas'tan naklettiler ki: İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

"İnsan, bir bidatı çıkarıp bununla bir sünneti öldürür. Böylece devam ettiğinde, bidatlar hayat olup sünnetler ölecektir."

Taberani, Muaz b. Cebel *radiyallahu anh*'dan nakletti. Muaz *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kim bir bidat sahibine onu yüceltmek için giderse, muhakkak ki İslam’ın yıkılışına yardım etmiş olur.”

Taberani Kitab-ı Sağir’inde, Enes *radiyallahu anh*’dan nakletti ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Ümmetim 73 fırkaya ayrılacaktır. Bir fırka hariç geri kalanları ise cehennemdedir.” Ashab *radiyallahu anhum* dediler ki:

“O fırka kimlerdir?” Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

“Benim ve ashabımın yolunda olanlardır.”

Taberani Hakem b. Amir es-Sımaliy’den nakletti. Hakem dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Bidatların ortaya çıkıp yayılması korkunç bir durum, çok ağır bir yük, kesilmeyecek bir şerdir.”

Darimi Müsned’inde, Abdullah b. Deylaniy’den şöyle nakletti:

“Dinde ilk terk edilecek şeyin sünnet olduğu haberi bana ulaştı.”

Darimi, İbn Mes'ud'dan nakletti. İbn Mes'ud *radiyallahu anh* dedi ki:

"Sizin bize sorduğunuz şeyleri, Allah'ın kitabından, Rasûlullah'ın sünnettinden bildiğimiz kadarı ile size haber verdik. Artık bunları alıp almamanızla ilgili bize günah yoktur."

Darimi ve Lâlekai, Ömer *radiyallahu anh*'dan naklettiler. Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

"İnsanlardan, sizinle Kur'an'ın müteşabih ayetleriyle tartışacak kimseler gelecektir. Onlara sünnetle engel olun, onları sünnetle kıskıvrak yakalayın. Şüphesiz Kur'an'ı en iyi bilenler, sünneti bilenlerdir."

İbn Sa'd Tabakat'ında, İkrime yolu ile İbn Abbas' tan şöyle naklettiler:

"Ya emir-el mü'minin! Ben Allah-u Teâlâ'nın kitabını onlardan daha iyi bilirim. Zira Kur'an bizim evlerimizde nazil oldu." Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Doğru söylüyorsun. Lakin Kur'an çok değişik manalar taşıyıcıdır. Biz diyoruz, onlar da diyorlar. Fakat sen onlara sünnetlerle delil getirir, onlar da sünnetten kaçacak yer bulamazlar." Bunun üzerine İbn Abbas *radiyallahu anh*

giderek onlara sünnetten deliller getirdi. Onların ellerinde kendilerini savunacak hiçbir delilleri kalmadı.

Said b. Mansur, İmran b. Husayn'den şöyle nakletti: Onlar bir hadisi müzakere ederlerken bir adam dedi ki:

"Bu gibi şeyleri bırakınız, bize Allah'ın kitabından bahsediniz." Ömer *radiyallahu anh* dedi ki:

"Şüphesiz sen aptal birisin. Sen Allah-u Teâlâ'nın namaz ve oruç gibi emirlerini tüm detayları ile Kur'an'da buldun mu? Şüphesiz Kur'an, bunlar hakkında asıl hükmünü koydu. Sünnet de bunları açıkladı."

Darimi, Müseyyeb b. Rafi'den nakletti ki. Müseyyeb dedi ki:

"Sahabeler *radiyallahu anhum*, bir meselenin hükmünü sünnette bulamadıklarında hükmü bilinmeyen o mesele hakkında belirli bir görüşte toplanırdı. İşte hak, bunların ittifak ettikleri görüştedir."

Darimi *rahmetullahi aleyh* Meymun b. Mihran'dan şöyle nakletti:

Ebu Bekir *radiyallahu anh* kendisine bir dava geldiği zaman, Allah-u Teâlâ'nın kitabına ba-

kardı. Kendisiyle hüküm vereceği bir şey bulursa onunla hükmederdi. Şayet Allah-u Teâlâ'nın kitabında bir şey bulamazsa, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bildiği hadislere başvururdu. Bunda bir şey bulursa olaya hükmederdi, bir şey bulamadığı zaman Müslümanlara sorardı. Derdi ki:

"Bana birisi geldi, şöyle şöyle soru yöneltti. Siz bu olay hakkında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vermiş olduğu bir hükmü biliyor musunuz?" Bunun üzerine sahabeler toplanırlar, duymuş oldukları hükümleri anlatırlardı. Ebu Bekir *radiyallahu anh* derdi ki:

"Allah-u Teâlâ'ya, içimizde dinimizi koruyan kişileri bulundurduğu için hamd olsun."

Darimi, Ebu Nadra'dan nakletti ki: Ebu Seleme, Basra'ya gelince ben ve Hasan ona gittik. Ebu Seleme Hasan'a şöyle dedi:

"Hasan sen misin? Senin kendi görüşünle fetva verdiğin haberi bana geldi. Kendi görüşünle fetva verme. Fetva verirken delillerin, Allah-u Teâlâ'nın indirdiği kitabı ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti olsun."

Darimi, Cabir b. Zeyd'den şöyle nakletti: İbn Ömer *radiyallahu anh* Cabir'le tavafta karşılaştı. Ona dedi ki:

"Ya Şa'şaâ! Şüphesiz sen Basra âlimlerindensin. Sen olaylara, inen Kur'an ve geçmiş sünnetle fetva ver. Bu iki şey haricinde başka bir şeye başvurma! Şayet sen Kur'an ve sünnette bulunmayan bir hükümle olaya hükmedersen, hem kendin helak olursun hem de insanları helak edersin."

Darimi Şureyh'den nakletti ki. Şureyh dedi ki:

"Sen, sünnete tâbi olup onları hayat pratiğine aktardığın müddetçe doğru yoldan sapmazsın."

Darimi Hasan Basri *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti:

"Sünnetin gerektirdiği amelleri işleyenler, geçmiş insanların en azını oluşturmaktadır. Sünneti yaşayan ve yaşatan âlimler, rablerine kavuşuncaya kadar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine sıkıca tutunup sebat ettiler. Bu İslâm âlimleri, zevk ve sefa ehli ve bid'at çıkaranlarla beraber olmadılar, gittikleri yoldan gitmediler. Bunlar, hayatlarının her bir anını sünnetle soluklanarak geçirdiler."

Darimi İbn Mes'ud'dan nakletti. İbn Mes'ud dedi ki:

"Sünnetin bir kısmına uymak, bidatleri yapmak için verilen çabalardan daha hayırlıdır."

"Allah'a itaat edin, rasûle ve sizden olan ulû'l-emre itaat edin." (Nisa: 59) kavlinde geçen **"Sizden olan ulû'l-emr"**den kasıt; ilim sahipleri ve fakihlerdir. **"Rasûle itaat"**ten kasıt; Kur'an ve sünnete tâbi olmak demektir.

Darimi, Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan şöyle nakletti:

"Geceyi üç kısma bölerim. İlk bölümünü uyku için, ikinci bölümünü namaz için, üçüncü bölümünü ise hadis müzakeresi için ayırırım."

Darimi, İbn Abbas *radiyallahu anh*'dan nakletti. İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu ve falan şöyle dedi" diyerek, başkasının sözüne itibar etmekten dolayı azap olunmanızdan ve yere batırılmanızdan korkmuyor musunuz?"

Darimi, Ömer b. Abdulaziz'in şöyle dediğini nakletti:

"Hiç kimsenin Allah'ın kitabında ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde olan bir hükmü hiçe sayarak, kendi görüşünü bildir-

mesi caiz değildir. Bu ümmetin hüküm bildirmesi, ancak olayla ilgili hüküm Allah'ın ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde bulunmadığı zaman mümkündür."

Darimi, Ebu Said b. el-Müseyyeb'den şu hadiseyi nakletti: Said b.el-Müseyyeb seferde farz namazdan sonra bir adam gördü. Adam Said *radiyallahu anh*'a dedi ki:

"Ey Eba Muhammed! Allah-u Teâlâ kıldığım bu namazdan dolayı bana azap eder mi?" Said *radiyallahu anh* dedi ki:

"Evet, sünnete riayet etmeyerek kıldığın her namazdan dolayı Allah sana azap eder."

Darimi, Hırayş b. Cübeyr'den nakletti. Hırayş *radiyallahu anh* dedi ki:

"Mescidde sapanla taş atan bir genç gördüm. Ona dedim ki:

"Ey! Bu şekilde taş atma, zira ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bu şekil taş atmayı yasakladığını işittim." O kişi buna rağmen taş atmaya devam edince, ona dedim ki:

"Ey genç! Ben sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bu hareketine dair hadis naklediyorum, sen ise taş atmaya devam edi-

yorsun. Vallahi senin cenazende bulunmayacağım, hasta olduğunda seni ziyaret etmeyeceğim ve ebediyen seninle konuşmayacağım.''

Darimi, Katade'den şöyle nakletti:

"İbn Sirin, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadisini nakletti. Topluluktan bir kişi, "Bunun hakkında falan kişi şöyle şöyle söyledi" dedi. İbn Sirin o adama dedi ki:

"Ben sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den hadis naklediyorum, sen ise falan kişi şöyle şöyle dedi diyorsun. Vallahi seninle ebediyen konuşmayacağım."

Darimi "Her kim kendisine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadisi ulaştığı halde ona karşı edepli olmaz ve onu yüceltmez ise o kişiye cezanın acele verileceği" bölümünde şunları nakletmektedir:

Darimi, el-Aclaniyy yoluyla Ebu Hureyre'den nakletti. Ebu Hureyre dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Bir adam iki elbisesine bürünmüş bir şekilde çalım satarak yürürken, bu esnada Allah-u Teâlâ bu kişiyi yere batırdı. Kıyamet gününe kadar hâlâ batmaya devam edecektir."

Uzun elbise giymiş bir genç, Ebu Hureyre'ye dedi ki:

"Ey Ebu Hureyre! Yere batırılan genç şöyle mi yürüyordu?" Genç, yürüme taklidi yaparken kendisine de eliyle hafifçe vuruyordu. Bu esnada, aniden yüz üstü yere düştü, ağzı ve burnu kanamaya başladı. Nerede ise her tarafı kırılacaktı. Ebu Hureyre bunun üzerine şu ayeti okumaya başladı. **"Biz seninle alay edenlere engel oluruz" (Hicr: 95)**

Darimi, Abdurrahman b. Harmele'den nakletti ki: Abdurrahman şöyle dedi:

"Bir adam Hac ve Umreye gideceği için veda etmek üzere Said b. el-Müseyyeb'e geldi. Said *radiyallahu anh* dedi ki:

"Namaz kılmadan bu mescidden ayrılma. Zira Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bundan nehyederek:

"Ezan okunduktan sonra namaz kılmadan mescidden, münafıklardan başka kimse çıkmaz." buyurmuştur." Adam dedi ki:

"Arkadaşlar, beni Harra'da bekliyorlar, bunun için gitmem gerekiyor." Ve adam çıktı, gitti. Said b. el-Müseyyeb, bu adamın mescidden çıkıp Harre'ye giderken bineğinden düşüp bacağını kırdığı haberi kendisine ulaşıncaya kadar

ne kadar yanlış hareket ettiğini insanlara anlatırdı."

Darimi, Said b. Cübeyr'den nakletti ki: Said, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis nakletti. Orada bulunanlardan biri şöyle dedi:

"Bu anlattığın Allah-u Teâlâ'nın kitabına muhalif oluyor." Said *radiyallahu anh* adama dedi ki:

"Görüyorum ki ben sana hadis naklediyorum. Sen ise bunu Allah'ın kitabına arz ediyorsun. Şüphesiz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Allah'ın kitabını senden daha iyi bilendir."

Buraya kadar da Darimi'ın Müsned'inden seçmiş olduğum hadisleri naklettim.

Allah-u Teâlâ'nın izni ile aşağıda, bu konu ile ilgili Lâlekâi *rahmetullahi aleyh*'in Kitabu's Sünnet'inden seçtiğim hadisleri nakledeceğim.

Lâlekâi, İbn Abbas'tan nakletti ki: İbn Abbas şöyle dedi:

"Vallahi bugün yeryüzünde helak olmamı, şeytandan daha çok isteyen kimsenin var olduğunu zannetmiyorum." İbn Abbas'a dendi ki:

"Niçin böyledir?" İbn Abbas *radiyallahu anh* dedi ki:

"Doğuda ve batıda şeytanın çıkardığı bir bidat, birisi tarafından bana getirilir. Bu bidat

bana ulaştığı an hemen onu, sünnetle kökünden atarım da şeytana geri döner. İşte bunun için şeytan, benim helak olmamı daha çok istemektedir."

Lâlekâi, İbn A'liye'den nakletti ki: İbn A'liye şöyle dedi:

"Nebiniz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine sımsıkı tutununuz ve sahabeler *radiyallahu anhum*'un üzerinde bulunduğu şeye sıkıca sarılınız."

Lâlekâi, Hasan-ı Basri'den nakletti ki: Hasan dedi ki:

"Pratiğe aktarılmayan bir söz geçerli değildir, halis niyet ile yapılmayan amel de geçerli değildir, sünnetten kaynaklamayan bir söz, amel ve niyet de geçerli değildir."

Lâlekâi, Said b. Cübeyr'den şöyle nakletti: "Bir söz, amel edilmedikçe bir amel samimi bir niyet yapılmadıkça ve bir söz, amel ve niyet sünnete uygun olmadıkça kabul edilmez.

Lâlekâi, Hasan'dan nakletti ki: Hasan *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Ey sünneti yaşayıp bilen kişiler! İnsanların arasına yayılınız. Zira siz, insanların en azını oluşturansınız.”

Lâlekâi, Eyyub’dan nakletti. Eyyub *radiyallahu anh* dedi ki:

“Sünneti bilip yaşayan birisinin vefat haberi verilince, sanki uzuvlarımdan birisini kaybetmiş gibi oluyorum.”

Lâlekâi yine Eyyub’dan şöyle nakletti:

“Allah-u Teâlâ’nın genç ve yabancı bir kişiyi, sünneti bilen bir âlime kavuşturmasından daha büyük bir mutluluk yoktur.”

Lâlekâi, İbn Şevzeb’den nakletti ki: İbn Şevzeb *radiyallahu anh* şöyle dedi:

“Allah-u Teâlâ’nın bir gence verdiği en iyi ilk nimeti; o gencin sünneti bilip yaşayanları kendisine kardeş edindiği zaman başlar. Böylelikle sünneti bilen kimseler, o genci Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetlerine ulaştırırlar.”

Lâlekâi, Hammad b. Yezid’den nakletti. Hammad dedi ki:

"Eyyub'a hadis âlimlerinden birisinin vefat haberi verildiğinde, üzüldüğü her halinden belirgin bir şekilde anlaşılırdı. Fakat ibadeti çok yapmakla anılan bir kişinin vefat haberine bu kadar üzülmezdi."

Lâlekâi Eyyub'un şöyle dediğini nakletti:

"Allah-u Teâlâ'nın nurunu ağızlarıyla üflemek suretiyle söndürmek isteyen kimseler, sünneti bilen ve yaşayan kişilerin ölmesini isterler."

Lâlekâi, İbn Avf'tan nakletti ki: İbn Avf şöyle dedi:

"Üç şeyi kendim ve arkadaşlarım için severim:

1- Kur'an'ı okuyup yaşamak,

2- Sünneti okuyup yaşamak,

3- Kendi nefsini düzeltmek için, yaşayan hayır olan şeyler harici, insanların arasına çıkmayan kişi olmak"

Lâlekâi, Evza'dan nakletti ki: Evza *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* nelerde dönüp dolaşıyorsa, sen de sünnetlerle birlikte dolaş."

Lâlekâi yine Evzâi *radiyallahu anh* 'ın şöyle dediğini nakletti:

"Rasûlullah'ın ashabı ve onlara bütün iyiliklerde tabi olanlar şu esaslar üzerindeydi:

1- Cemaatten ayrılmamak,

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uymak,

3- Mescidleri imar etmek,

4- Kur'an okumak,

5- Allah-u Teâlâ'nın yolunda cihad etmektir."

Lâlekâi Süfyan es-Sevri'den nakletti ki: Süfyan şöyle dedi:

"Sünnetleri bilip yaşayanlara iyi muamele gösteriniz. Zira bu kişiler gerçekten garip olan kişilerdir."

Lâlekâi, Fudayl b. İyad'dan şöyle nakletti:

"Allah-u Teâlâ'nın öyle kulları vardır ki onlarla şehirleri ihya eder. Bu kişiler de sünneti yaşayan ve yaşatan kişilerdir."

Lâlekâi Ebu Bekir'den, o da Ayyaş'tan nakletti ki: Ayyaş *radiyallahu anh* dedi ki:

"İslam içinde sünnetin üstünlüğü, İslam'ın diğer dinlere olan üstünlüğünden daha fazladır. "

Lâlekâi, İbn Avf'tan nakletti ki: İbn Avf *radiyallahu anh* şöyle dedi.

"Kim İslam ve sünnet üzere öldüyse, o, hayrın bütünüyle müjdelenmiştir."

Lâlekâi Hasan'dan nakletti. Hasan şöyle dedi: Allah-u Teâlâ buyurur ki:

"De ki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.'"

(Âl-i İmran: 31)

Burada Allah-u Teâlâ'ya olan sevginin alameti Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uymakla ölçülmektedir.

Lâlekâi, İbn Abbas'tan nakletti ki: Allah-u Teâlâ' nın **"Yüzleri beyazlanacağı zaman"** kavlinde yüzleri beyazlanacak olanlar, sünneti bilen ve yaşayanlardır. **"Yüzleri kararacağı zaman"** kavlinde yüzleri siyahlanacak olanlar da bidat çıkaran kişilerdir.

Lâlekâi, A'la b. Müseyyeb'den, o da babasından nakletti ki: Babası şöyle dedi:

Abdullah şöyle dedi:

"Biz, İslam'dan olan şeylere uyup da yeni yeni şeylere başlamadığımız, dinde olmayan şeyleri dine sokmak ya da dinde olan

şeyleri dinden çıkarmak suretiyle bir bidat çıkarmadığımız, böylelikle sünnete sıkıca sarıldığımız müddetçe asla sapıklığa düşmeyiz.”

Lâlekâi, Şaz b. Yahya’dan nakletti ki: Şaz şöyle dedi:

“Cennete gitmek için sünnete bağlanmaktan başka çıkar yol yoktur.”

Lâlekâi, Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh*’den nakletti. Ahmed dedi ki:

“Bizim yanımızda sünnet; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in haberleri, Kur’an’ın açıklayıcısı ve Kur’an’ın delilleridir.”

Lâlekâi, bazı hadis âlimlerinden hadis hakkında şiirler nakletmiştir. Onların birisinde şöyle söylemektedir:

“Nebi Muhammed’in dini hadisleridir,

Kişi için sünnetler ne güzel binektir,

Esas olan hadisten ve hadis âlimlerinden vazgeçmemektir,

Rey gece gibi siyah, hadisler gündüz gibi aydınlıktır,

Çoğu insan yanılmakta, hadisler doğru yola götürmektedir,

Güneş apaçıktır, zira onun nurları buna işaret etmektedir.”

"Sünneti delil kabul etmeyenlerin yanlış yolda olduklarının ispatı" adlı kitabında el-Makdisi, şu hadisi nakletmektedir:

Makdisi kendi senedi ile Ebu'd Derda *radiyallahu anh*'dan nakletti. Ebu'd Derda *radiyallahu anh* dedi ki:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Sünnetin yok olmasından korkarak sabah akşam sünneti öğrenmeye giden kişi, sabah akşam Allah yolunda cihad eden kişi gibidir. Kim ilmi gizlerse, Allah-u Teâlâ kıyamet gününde onu, ağzına ateşten bir gem vurmuş olarak yaratacaktır."

Makdisi Muaz b. Cebel *radiyallahu anh*'dan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu nakletti:

"Ümmetimin içinde, sonradan dine sokulan bidatler çıktığı ve ashabıma dil uzatıldığı zaman âlimler ilimlerini açıklasınlar. Eğer ilimlerini ortaya koymazlarsa, Allah-u Teâlâ' nın, meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerine olsun."

Velid b. Müslim'e denildi ki: "Açıklanması gereken ilim hangi ilimdir?" Velid dedi ki: "Sünnettir."

Makdisi, Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetimden kim kırk hadis belleyip yaşar ve bu hadislerden insanlar, dinleri hususunda bir işte faydalanırsa, bu kişi kıyamet günü âlimlerden biri olarak diriltilir."

Makdisi, yine başka bir yollla Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kim sünnetlerden kırk hadisimi naklederse, kıyamet gününde nebilerle haşrolunacaktır."

Makdisi, Bera b. A'zib'den nakletti ki: Bera *radiyallahu anh* şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Bir kişinin iki hadis öğrenmesi, bununla kendisini faydalandırması ve bunu başkalarına öğreterek onları faydalandırması, altmış sene ibadet etmesinden daha hayırlıdır."

Makdisi, Kesir b. Abdullah'tan, o da babasından, o da dedesinden nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Şüphesiz İslam garip başladı ve bu garipliğine dönecektir. Gariplere müjdeler olsun." Denildi ki:

"Ya Rasûlallah! Garipler kimlerdir?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Garipler, benim sünnetimi sevenler ve benden sonra Allah'ın kullarına sünnetimi öğretenlerdir."

Makdisi merfu' olarak yukarıdaki hadisin senediyle şu hadisi nakletti: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kim benden sonra ölmüş sünnetimi diriltirse, o kişiye, bu sünnetle amel edenlere verilen ecir eksiltilmeksizin bir misli daha ecir verilir."

Makdisi, Ali *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetimden dinin esas meseleleri ile ilgili kırk hadisi belleyip uygulayan kişi, kıyamet gününde fakih olarak diriltilir. Ben bu kişiye şefaatçi ve şahit olurum."

Makdisi, yukarıdaki hadise benzer bir hadisi merfu' olarak Ebu'd Derda'dan nakletti.

Makdisi, İbn Abbas'tan nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetimden benim sünnetimden kırk hadisi belleyip uygulayan kişiye kıyamet gününde şefaatçi olurum."

Makdisi, Ali *radiyallahu anh*'dan nakletti. Ali *radiyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Size; benim ashabımın ve benden önceki nebilerin yolundan gidenleri haber vereyim. Onlar, Allah-u Teâlâ'nın rızasını gözeterek, Allah için Kur'an-ı ve benim hadislerimi yaşayan ve yaşatanlardır."

Makdisi Ali *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ali *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Herşeyin ilmi Kur'an'da mevcuttur. Fakat insanların kendi akıl ve reyleri bunu tespit etmede aciz kalmıştır."

Makdisi, Cüneyd'den nakletti ki: Cüneyd *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Allah-u Teâlâ'ya varan yol, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerine tabi olan, hadislerini itirazsız kabul eden ve yaşayanlar hariç, Allah-u Teâlâ'ın yarattığı bütün kişilerin üzerine kapalıdır. Allah-u Teâlâ kitabında şöyle buyurmaktadır:

“Şüphesiz sizden, Allah’ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah’ı çokça zikredenler için Allah’ın rasûlünde (uyulması gereken) **güzel örnekler vardır.” (Ahzab: 21)**

Makdisi, Abdurrahman b. Mehdi’den nakletti ki: Abdurrahman şöyle dedi:

“Bir kişinin hadislere olan ihtiyacı, yeme ve içmeye olan ihtiyacından daha büyüktür. Çünkü hadisler, Kur’an’ı açıklamaktadır.”

Makdisi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sahabelerinden bir kişiden nakletti ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Son zamanda benim ümmetimden öyle kişiler gelecek ki onlara sahabelerin sevabı verilir. Onlar, kötü şeyleri kabul etmeyen ve fitne çıkaran kişilere savaş açan kişilerdir.”

İbrahim b. Musa’ya denildi ki: “Bu kişiler kimlerdir?” İbrahim dedi ki:

“Bunlar “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ‘şunları yapınız, şunları yapmayınız’ buyurdu” diyerek hadislere uyup yaşayan âlimlerdir.”

Makdisi, Ahmed b. Hanbel’den nakletti. Ahmed *rahmetullahi aleyh*’e denildi ki:

“Yeryüzünde Allah-u Teâlâ’nın istediği şeyleri yine Allah-u Teâlâ’nın istediği şekilde yerine getiren, yaşayıp yaşatan var mıdır?” İmam Ahmed:

“Evet, vardır” dedi. Denildi ki:

“Onlar kimlerdir?” İmam Ahmed dedi ki:

Hadis âlimleri bulunmadığı zaman, bu kişiler Allah-u Teâlâ’nın emirlerini yerine getireceklerdir. Ve bunların da hadis âlimlerinden başkaları olacağını bilmiyorum.”

Makdisi, Abdullah b. Mübarek’ten Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu nakletti:

“Ümmetimden, düşmanların kendilerine hiçbir zarar vermeyeceği, hakka sahip çıkan (hakkı yaşayan ve yaşatan) **bir cemaat kıyamete kadar yaşayacaktır.”**

İbn Mübarek dedi ki:

“Bu cemaat benim görüşüme göre, hadisi yaşayan âlimlerdir.”

Makdisi, İbn el-Mediniyy’den yukarıdaki hadisin aynısını nakletti. Bu hadis hakkında İbn el-Mediniyy *radiyallahu anh* dedi ki:

"Bu kişiler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yolunu benimseyip kitabı ve sünneti savunan hadis âlimleridir. Şayet hadis âlimleri olmasa idi, o zaman Mu'tezile, Rafiziyye, Cehmiyye, Mürcie ve Reyciler insanları helaka sürüklerlerdi."

Makdisi, Abdullah b. Mes'ud ve Ebu Zer *radiyallahu anhumâ*'dan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu nakletti:

"Sizden sonra sabra çok ihtiyaç duyulacak günler gelecektir. O zaman da şu anda üzerinde bulunduğunuz şeye sımsıkı tutunan kişiye elli kişi ecri verilir." Sahabeler *radiyallahu anhum* dediler ki:

"Ya Rasûlullah! Bizden mi elli kişi, onlardan mı?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Sizden elli kişinin ecri vardır."

Makdisi, İbn Celd'den nakletti ki:

"Her kırk yılın başında, kendisine kamkam denilen şeytan, insanlara gönderilir. Bu şeytanın görevi, insanların tabi olması için bidat çıkarmaktır."

Makdisi, İmam Buhari'den nakletti. Buhari *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

"Biz üç veya dört kişi, İbn Abdullah'ın kapısının önünde idik. İbn Abdullah bize dedi ki:

"Şu hadisi size açıklamak istiyorum. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ümmetimden, düşmanları zor duruma düşürerek kendilerine hiç zarar veremeyeceği, hakka sahip çıkan bir cemaat kıyamete kadar var olacaktır." İşte bu cemaat sizlersiniz. Çünkü tüccarlar ticaretleri ile, sanatkârlar sanatları ile, melik kendi işleri ile meşgul olurken, siz de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem***'in sünnetlerini yaşamak ve yaşatmakla meşgul oldunuz. Bunun için de bu cemaat sizlersiniz."**

Makdisi, İbn Vehb'den nakletti. İbn Vehb şöyle dedi: Malik b. Enes bana dedi ki:

"Sünnetlere karşı çıkmayınız, bilakis sünnetlere teslim olunuz."

Makdisi, Kays el-Hamedani'nin şöyle dediğini nakletti:

"Kim, sünneti yaşayan ve yaşatan kişilerin dinin koruyucuları olduğunu kabul etmezse, şüphesiz Allah-u Teâlâ'nın dinini kendine din edinmeyen akılsız kişilerden sayılır."

Allah-u Teâlâ hadisi, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e en güzel şekilde indirdiğini buyurmuştur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de;

"Bu hadisi Cebrail bana Allah-u Teâlâ'dan getirdi" buyurmuştur.

Makdisi, Süfyan es-Sevri'den nakletti ki: Süfyan *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Melekler semanın bekçileridir. Hadis ehli ise yeryüzünün bekçileridir."

Makdisi, Veki'i'nin şöyle dediğini nakletti:

"Şayet bir adam hadislerden hiçbir şey anlamıyor ise şüphesiz buna, o kişinin içine düştüğü heva ve hevesi neden olmaktadır."

Makdisi, Ahmed b. Sinan'dan nakletti ki: Ahmed *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Velid el-Kerabisi benim dayımdı. Vefatı anında çocuklarına dedi ki: "Siz benden çok kelamı bilen birisini biliyor musunuz?" Çocukları dedi ki:

"Hayır, bilmiyoruz." Velid dedi ki:

"Benim hakkımda kötü düşünüyor musunuz?" Çocukları dediler ki:

"Hayır, düşünmüyoruz? Velid dedi ki:

"Size bir öğüt versem kabul eder misiniz?" Çocukları"Evet, kabul ederiz" dediler. Velid dedi ki:

"Size hadis âlimlerinin üzerinde bulundukları şeye (sünnete) sımsıkı sarılmanızı tavsiye ederim. Çünkü ben, hakkın onlarla beraber olduğunu gördüm."

İmam Ahmed, Zühd kitabında Katade'den nakletti ki: Katade şöyle dedi:

"Bir kişi Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerinden yüz çevirirse, şüphesiz helak olur. Siz sünnete sımsıkı sarılın, bidatlerden sakının. Ve siz fıkha sımsıkı tutunun, şüpheli olan şeylerden de kaçının."

Hakim Müstedrek'inde Abdurrahman b. Ebza'dan nakletti ki: Abdurrahman şöyle dedi:

"İnsanlar, Osman *radiyallahu anh*'ın halifeliğinde fitneye düştükleri zaman, Ubeyy b. Ka'b'a dedim ki:

"Bu fitneden kurtuluş yolu nedir?" Ubeyy b. Ka'b dedi ki:

"Allah'ın kitabı ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetidir. Siz, Kitap ve sünnetten anladığınız şeylerle amel ediniz. Onlarda anlamadığınız şeylerde anlayan birisine gidiniz."

Hakim, Ali Ebu Talib'den nakletti ki:

İnsanlar Ali *radiyallahu anh*'a gelip İbn Mes'ud *radiyallahu anh*'ı övdüler. Ali *radiyallahu anh* dedi ki:

"Ben de aynı kanaatteyim." Hatta daha fazla överek dedi ki:

"Abdullah b. Mes'ud Kur'an'ı okur, helalini helal, haramını haram kabul ederdi. Dinde fakih bir âlimdi. Sünneti de yaşar ve yaşatırdı."

Hakim, Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan nakletti ki: Ebu Hureyre dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah-u Teâlâ Gıfar kabilesine mağfiret etti ve Eslem kabilesini de selamete kavuşturdu. Şüphesiz bunları ben söylemedim. Lakin Allah-u Teâlâ buyurdu."

TASAVVUFÇULARIN SÜNNET HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

Bundan sonra nakledeceğim haberler, Risale-i Kuşeyrî adlı kitapta geçen tasavvuf ehlinden olanların sözleridir.

Zunnun el-Mısri dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'ya olan sevginin işareti, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ahlakına, fiillerine, emirlerine ve sünnetlerine bağlı olup yaşamakla belli olur."

Ebu Süleyman ed-Darâni dedi ki:

“Günlerce insanların düşünceleri ve fikirleri kalbimden geçerdi. Fakat bunları Kitap ve sünnete arz etmeden kabul etmezdim.”

Ahmed b. Ebu’l-Havariyy dedi ki:

“Kim, sünnete uygun olmayarak bir amel işlerse, bu amel batıl bir ameldir.”

Ebu Hafa Ömer b. Salim el-Haddad dedi ki:

“Kim yaşamındaki bütün hallerini, fiillerini ve hatrına gelen düşünceleri Kitap ve sünnete göre ayarlamazsa, bu kişi iyi adamlardan sayılmaz.”

Cüneyd dedi ki:

“Allah-u Teâlâ’ya varan yol, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetlerine tabi olan, hadisleri itirazsız kabul eden ve yaşayanlar hariç, Allah-u Teâlâ’nın yarattığı kişilerin üstüne kapalıdır.” Ve Cüneyd sözüne şöyle devam etti:

“Kim Kur’an’ı belleyip yaşamaz ve sünneti yazıp yaşamazsa, o kimse hiçbir konuda örnek alınmaz ve o kişiye uyulmaz. Çünkü bizim ilmimiz Kur’an ve sünnetle sınırlıdır. Bizim yolumuz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadisleri ile sağlamlaştırılmıştır.”

Ebu Osman el-Hayriyy dedi ki:

"Allah'la beraber olma; iyi ahlakın ve Allah'tan korkmanın devamı ile, kişinin kendi nefsini her an kontrolü, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine tabi olmak ve âlimin zahiri manasını almak ile sağlanır." Devamla dedi ki:

"Kim, sünneti kendine amel ve söz olarak emir yaparsa, hikmetle konuşur. Kim de heva ve hevesini üzerine amel ve söz olarak yaparsa bidatle konuşur. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ona (Rasûlullah'a) **itaat ederseniz, doğru yola erişirsiniz." (Nur: 54)**

Ebu Osman'ın vefatı sırasında oğlu Ebu Bekir, acıdan dolayı gömleğini yırttı. Ebu Osman gözünü açtı ve dedi ki:

"Ey oğulcuğum! Zahirde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine aykırı bir hareket, batında riyanın olduğunu gösterir."

Ebu el-Feravis Şah b. Şücca el-Kirmaniy dedi ki:

"Kim gözünü haramlardan sakındırır, nefsini şehvetlerden uzak tutar, kalbini Kur'an ve sünnete tabi kılarak yaşar ve nefsini helal yemeye alıştırırsa, o kişi ferasetinde hata etmez."

Ebu el-Abbas Ahmed b. Sehl b. Ata el-Adamiy dedi ki:

"Her kim kendisini sünnet adabı ile yaşamaya alıştırırsa, Allah-u Teâlâ o kimseyi mağfiret nuru ile aydınlatır. Hem kişi için sevdiğinin emirlerine, fiillerine ve ahlakına tabi olup yaşamaktan daha şerefli bir makamı yoktur."

Ebu Hamze el-Bağdadi dedi ki:

"Kim doğru yolu bilirse, ona bağlanması, tabi olması kolay olur. Doğru yolda Allah-u Teâlâ'ya varmak için Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haline, fiillerine ve sözlerine uymaktan başka çıkar yoktur."

Ebu İshak İbrahim b. Davut ed-Dakiy dedi ki:

"Allah-u Teâlâ'yı sevmenin işareti, Allah'a olan itaati her şeyden üstün tutmak ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e her şeyde tabi olmaktır."

Ebu Bekir et-Tamestaniy dedi ki:

"Yol açıktır. Kitap ve sünnet aramızdadır. Sahabenin faziletli olmaları, onların sohbette ve hicrette önde olmalarından dolayıdır. Kim bu kitap (Kur'an) ve sünnetle dostluk kurup mahlûkattan ve nefsinden uzlete çekilir ve kalbi ile Allah-u Teâlâ'ya hicret ederse o kişi doğrudur, isabetlidir."

Ebu Kasım en-Nasrabâdi dedi ki:

"Tasavvufun aslı şunlar üzerine bina edilmiştir.

1- Kur'an ve sünnetin yaşam pratiğine aktarılması,

2- Heva ve bidatlerin terk edilmesi,

3- İslam'ı yaşayan ve yaşatan âlimlere hürmet edilmesi,

4-Yaratılmışların eksiklerini, noksanlarını görerek bunlardan ibret alması,

5- Kur'an ve sünnette olan dualara ve bunlara aykırı olmayan dua ve zikirlere devam edilmesi.

6- Ruhsatlarla amel etmenin terk edilmesi,

7- Uzak tevillerden sakınılması."

Âlimler dediler ki:

"Haklı sabır, Kitap ve sünnetin hükümlerine uymakla ortaya konan sabırdır."

Sehl b. Abdullah dedi ki:

"Kahramanlık, sünnete tabi olmaktadır."

Ebu Hafs dedi ki:

"Kulun mevlasına yöneldiği en güzel şey şunlardır:

1- Her hal üzere kulun, Allah'a muhtaç olduğunu hissetmesi,

2- Kulun, bütün fiillerde sünnete uymanın gerekli olduğunun idrakinde olması,

3- Kulun, karnını doyuracak şekilde helalinden rızık temin etmeyi unutmamasıdır."

Ebu Nuaym Hilye kitabında Sehl b. Abdullah'tan nakletti ki: Sehl *radiyallahu anh* şöyle dedi:

"Bizim temel esaslarımız altı şey üzerine bina edilmiştir:

1- Her şeyde Allah-u Teâlâ'nın kitabına sığınmak,

2- Her şeyde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine itirazsız tabi olmak,

3- Her şeyi helalinden temin edip yemek,

4- İnsanlara eziyet etmemek,

5- Bütün günahlardan kaçınmak,

6- Yaratılmışların hak ve hukukuna riayet etmek."

Ebu Nuaym Hilye kitabında Sehl b. Abdullah'tan nakletti ki: Sehl dedi ki:

"Kim, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetlerine uyup onları yaşarsa, artık o kişinin gönlünde, başka düşünceleri, sistemleri seçerek yaşaması mümkün değildir."

SÜNNETİ KABUL ETMEYENLERİN ORTAYA ÇIKIŞI

Deynûri, Mücalise adlı kitabında Abdurrahman b. Abdullah el-Harkıy'den nakletti ki: Abdurrahman şöyle dedi:

"Râfizîlerin ortaya çıkışı şu şekilde meydana geldi: Zındıklar toplanıp dediler ki:

"Onların nebisi Muhammed'i kötüleyelim." Zındıkların büyüklerinden birisi dedi ki:

"Hayır, böyle yapmayalım. Böyle yaparak öldürülürüz." Dediler ki:

"O zaman onların sevdiklerine dil uzatalım, kötüleyelim. Çünkü 'Komşuna eziyet etmek istiyorsan, onun köpeğini döv' sözü meşhurdur. Onların sevdiklerine dil uzattıktan sonra, onlardan ayrıl ve küfürle itham et."

İşte Râfizîlerin çıkışı bu şekilde olmuştur. Bir grup sahabe *radiyallahu anhum*'u tekfir ederek şöyle söylediler:

"Ali *radiyallahu anh* müstesna, bütün sahabeler cehennemdedir." ve "Nebi Ali *radiyallahu anh* olacaktı fakat Cebrail *aleyhisselam* yanlışlıkla vahyi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e getirdi."

Buhari Tarih'inde, İbn Mes'ud *radiyallahu anh*'dan nakletti. İbn Mes'ud dedi ki:

"Allah-u Teâlâ, Nuh *aleyhisselam*'ı kavmine bir rasûl olarak gönderdi. Daha sonra onun ümmetini zındıklar helak etti. Ve böylece rasulden rasule devam etti. Vallahi bu ümmeti de ancak zındıklar helak edecektir."

El-Milel ve'n-Nihal adlı kitapta Râfizîlerin on iki gruba ayrıldıklarını gördüm:

1- Ali *radiyallahu anh*'ın nebi olduğunu söyleyenlerin teşkil ettiği "Aleviyye" grubu, konuşmalarında "Nebi Ali *sallallahu aleyhi ve sellem*" diye bahsederler. Ezanlarını da "Eşhehedu enne Aliyyen Rasûlullah" diye okurlar.

2- Ali *radiyallahu anh*'ın rasullükte, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ortak olduğunu söyleyen "El-Emeviyye" grubu.

3- Şiiler grubu. Bunlar "Şüphesiz Ali *radiyallahu anh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in varisi idi. Ondan sonra gelecek ilk halifesi idi. Fakat sahabeler, Ali'nin hakkını yediler. Allah ve rasûlünün emirlerini ters çevirdiler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yapmış olduğu vasiyeti terk ederek Ali *radiyallahu anh*'dan başkasına (Ebu Bekir *radiyallahu anh*'a)

biat ettiler" diye iddia etmektedirler. Bu grubun sözü apaçık bir şekilde yalandan ibarettir. Allah-u Teâlâ sahabelerden razı olsun ve bu kişilere de lanet etsin. Ebu Hanife'nin bu fırka hakkında söylediği şeyi kitabın başlangıcında nakletmiştik. O şöyle dedi:

"Sen, düşünceleri adil olan kişilerden hadis dinle. Şiiler bundan müstesnadır. Şüphesiz Şiilerin inançlarının aslı; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabının *radiyallahu anhum* dalalette olduklarını kabul etmelerine dayanır."

Bu fırkaların, sahabeleri sapıklıkla suçlamaları şaşılacak bir durumdur. Bunlar, sahabelerin dalalette olduklarını kabul ettiklerinden, sahabeler tarafından nakledilen hadisleri kabul etmezler. Aslında bu grubun bu sebepten dolayı, Kur'an'ı da kabul etmemeleri gerekir. Sahabeler *radiyallahu anhum* bize nasıl hadisleri nakletmişlerse, böylece Kur'an'ı da nakletmişlerdir. Şayet bu kişiler Kur'an'ı kabul ediyor ise hadisleri de kabul etmeleri gerekir. Zira ikisini de sahabeler nakletmiştir.

4- İshâkiyye grubudur. Bunlar da "Adem *aleyhisselam*'dan itibaren nübüvvet, kıyamet gününe kadar Ehl-i Beyt'in ve Kitab'ın ilmini bilen

her kişi için devam edecektir.” diye iddia ederler.

5- En-Navisiyye grubudur. Bunlar da “Kim Ebu Bekir ve Ömer, Ali’den faziletlidir derse o kişi kâfirdir.” diye iddia ederler.

6- İmamiyye grubudur. Bunlar da “Yeryüzü, gizli olsun açık olsun, Hüseyin’in çocuklarından bir imamdan asla boş kalmaz. Bu imam hiç kimseden ilim öğrenmeyecektir. Bilakis bu ilmi ona Cebrail öğretmiştir. O öldüğü zaman boş kalan yeri, hemen Hüseyin’in oğullarından bir başkasıyla doldurulur.“ diye iddia ederler.

7- Zeydiyye grubudur. Bunlar da “Hüseyin *radiyallahu anh*’ın çocukları, kılınan namazlar için imamdırlar. Onlardan birisi bulunduğu müddetçe başkasının arkasında namaz kılmak caiz değildir.” diye iddia ederler.

8- Rac’iyye grubudur. Bunlar da “Şüphesiz Ali ve onun evlatları, dünyada düşmanlarından intikam alırlar. Onların dünyaya hâkim olabilmeleri için başkalarına verilmeyen şey onlara verilecekir. Daha önce zulümle dolan dünyayı, bunlar adaletle dolduracaktır.” şeklinde iddia ederler.

9- El-lâ'ine grubudur. Bunlar da sahabelere lanet etmeyi kendilerine ibadet edinmişlerdir. Allah-u Teâlâ bu kişilere lanet etsin, sahabelerden de razı olsun.

10- Es-Saibe grubudur. Bunlar da Ali'nin ilah olduğunu iddia ederler. Allah-u Teâlâ bu iftiracıların dediklerinden münezzeh, yüce ve büyüktür.

11- En-Nasihiyye grubudur. Bunlar da kişinin öldükten sonra ruhunun başka bedenlere geçtiğini iddia ederler.

12- Mutaarabbısa grubudur. Bunlar da her asırda, bütün işlerde kendilerine uyulan bir mehdi olduğunu iddia ettikleri bir kişi çıkarırlar ve bu mehdiye uymayanların kâfir olduklarını iddia ederler.

El-Milel ve'n-Nihal kitabında İbn Vehb'den şöyle nakledilmiştir:

Biz, Malik b. Enes *radiyallahu anh*'ın yanında sünnetler hakkında konuşuyorduk. İmam Malik bize dedi ki:

"Sünnet Nuh *aleyhisselam*'ın gemisi gibidir. Kim ona binerse kurtulur, kim de ona ters hareket ederse boğulur."

Ebu Nuaym, Hilye adlı kitabında, kendi senedi ile Hamidiy'den nakletti ki: Hamidiy şöyle dedi:

Mısır'da iken, İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis nakletti. Topluluktan birisi dedi ki:

"Ey Abdullah! Sen de mi kabul ediyorsun?" İmam Şafii sinirlenerek dedi ki:

"Sen beni kiliseden çıkarken veya benim belimde zünnar bulunurken mi gördün ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis olsun da onu kabul etmeyeyim."

Ebu Nuaym, Rebi b. Süleyman'dan şöyle nakletti:

Bu adam İmam Şafii'ye bir hadis hakkında sordu. İmam Şafii de "Bu hadis sahihtir" dedi. O kişi: "Sen ne diyorsun?" dedi. İmam Şafii sinirlendi ve dedi ki: "Ben, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir hadis naklettiğim zaman o hadise aykırı görüş bildirirsem, hangi sema beni gölgelendirir, hangi yer beni barındırır?"

Ebu Nuaym, Rebi'nin şöyle dediğini nakletti:

İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* bir hadis anlattı. Birisi ona:

"Bu hadisi sen kabul ediyor musun?" diye sordu. İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* dedi ki:

“Bana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den sahih bir hadis gelir de onu kabul etmezsem, şahit olunuz ki benim aklım yok olmuştur.”

Ebu Nuaym, İbn Velid b. Ebu el-Carud’dan nakletti ki: İmam Şafii *rahmetullahi aleyh* şöyle dedi:

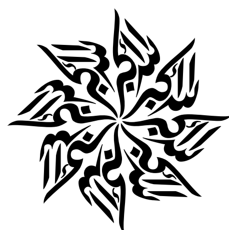
“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den sahih bir hadis olduğu zaman onu kabul eder, kendi sözümü yok sayarım.”

Ebu Nuaym *radiyallahu anh* Zağferaniy’den İmam Şafii *rahmetullahi aleyh’*in şöyle dediğini nakletti:

“Size Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinden herhangi bir şey ulaşırsa, ona hemen tabi olup onu yaşayınız. Başka kişilerin sözlerine asla iltifat etmeyiniz.”

İnsanların ve cinlerin yaratıcısı olan Allah-u Teâlâ’nın yardımıyla, Miftahu’l-Cenneh fi’l-İhticacı bi’s-Sünne kitabı burada son buldu. Allah-u Teâlâ en iyisini bilendir.

ÇIKAN ESERLERİMİZ

1 – İşte Tevhid
2 – Hâkimiyet Allah'ındır
3 – İşte Müslüman
4 – Cahiliyenin Hükmünü mü istiyorlar?
5 – Asrımızın Yesakı
6 – İslam Dinin Aslı
7 – Tağutu Red Tevhidin Gereğidir
8 – Büyük Şirkte Cehalet Mazeret Değildir.
9 – İslam Davetçilerine Öğütler
10 – Davetçinin Tefsiri (9 cilt)
11–Müslümanlara Karşı Kâfirlere Yard. Etmenin Hükmü
12 – Rasulullah'ın Hayatıyla İslam'ın Hareket Metodu (2 cilt)
13-Mü'minin Sıfatları
14 – İrtidat Ve Mürtedin Hükmü
15 – İslam'ın Hareket Metodu
16 – Halifelik ve Emirlik
17 – Büyük Günahlar
18 – Yahudiliğin Gerçek Yüzü
19 – Kelimetu'l İhlâs
20 – Mevzu Ve Zayıf Hadislerin Akideye Etkisi
21 – İbn'i Hacer el Askalani'nin
Akaid Konusundaki Fetvaları
22 – Kur'an'da Nasih ve Mensuh
23 – Akidede Sünnetin Yeri
24- Uygulamalı Tecvid
25-Müslümanı Koruyan Dualar